

ΚΟΜΜΟΔΟΣ
Ἐκκαίδεκάτης

ΚΡΙΣΠΙΝΑ
Σύζυγος Κομμοδού

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΚΟΜΜΟΔΟΣ

πκ

ΠΩΣ ΔΙΑΦΘΕΙΡΕΤΑΙ Ο ΝΕΟΣ

[Συνέχεια · ἴδε σελ. 33]

Ἰ ἑορταί ἔληξαν· ὁ κρότος τῶν θριάμβων ἐπαύσατο πλήττων τὰ ὦτα τῶν φιλεόρτων Ῥωμαίων· τὰ ὄνειρα διελύθησαν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων· οἱ καπνοὶ τῆς φαντασίας καὶ τῶν ψευδῶν ἐλπίδων ἠφανίσθησαν· αἱ ἐν τῷ ἀέρι τῆς Ῥώμης, ἐκ κονιορτοῦ τῶν ἀρμάτων καὶ τοῦ θορύβου τῶν κούφων κεφαλῶν ἐπινεφεῖ καταστάντι, αἰωρούμεναι πολύχρωμοι πομφόλυγες, ὑφ' ὧν περιεβάλλετο τὸ εἶδωλον τοῦ Κομμοδού, διερράγησαν καὶ τέλος, ὅπως μετ' ὄμβρον πολὺν ὁ Ζεὺς ἐπ' ὀλίγον πέμψας τὴν ποικιλόχρουν καὶ χρυσόπτερον Ἴριν αἰθριαζει τὴν ἀέρα καὶ τὰ πάντα ἐπιφαίνονται οἷα εἶναι, οὕτω καὶ ὁ Κομμοδος ἐπ' ὀλίγον προκύψας ἐκ τῶν ἀνακτόρων χρυσόμορφος ὡς ἄλλος Ζεὺς τάχιστα ἐνεφανίσθη οἷος ἦν οὐχὶ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ· οὐχὶ ὁ εὐφημούμενος καὶ ὑπὸ τῶν αὐλικῶν κολακῶν ἐχθραζόμενος ἀλλ' ὁ ψευδεπίγραφος τοῦ Μάρκου υἱὸς Κομμοδος αὐτός, αὐτότατος· γυμνὸς πάσης ἀρετῆς. Ἡ ἡμέρα καὶ ἀφορητὴ ὑφέρπουσα καὶ τὰ σπλαγχνὰ αὐτοῦ κατεσθίουσα ἀκρασία μεγαλυθυεῖσα προέκυψεν ὡς ἐκ βαθείας λόγμης θρασεῖα, δρακοντώδης.

Τρία τινὰ κατὰ τὸν Ἰσοκράτη τὰ κύρια παντός ἀληθοῦς βασιλείως ἔργα· ἀπόλιν τε δυστυχούσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν δια-

φυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι ». Ὁ Κομμοδος ὤφειλεν ἵνα τὸ δεύτερον πράξῃ, τουτέστι καλῶς πράττουσαν τὴν βωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν διαφυλάξῃ. Οὐδέτερον ἐπραξεν· ἀλλ' ἐπὶ τινὰ χρόνον ὁ νεανίσκος αὐτοκράτωρ ἔχων τὴν τε τοῦ πατρὸς μνήμην καὶ τὴν πρὸς τοὺς φίλους καὶ συμβούλους αἰδῶ, λάθρα πως ἐφήδετο ταῖς σωματικαῖς ἀπολαύσεσιν· εἶτα δ' ἀποβαλὼν καὶ τὴν μνήμην ἐκείνου καὶ τὴν αἰδῶ τούτων πλησίτιος ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἡδονῶν, τῶν τρυφῶν καὶ τῶν κραιπαλῶν καὶ κολυμβῶν ἀνέδην αὐτῶν ἐνεφορεῖτο. Ἐκ τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως αὐτῶν ἰδίῳ ὡσὶν ἤκουσε καὶ ἰδίῳ ὀφθαλμοῖς εἶδε καὶ ἰδίῳ χερσὶν ἤφατο τῶν ὄσα οἱ αὐλικοὶ κολακῆς ἐν Παννονίᾳ ὄντι περιέγραπον αὐτῷ πραγματὰ ψηλαφητὰ, ὑπέρτερα μαλίστα τῶν προσδοκιῶν αὐτοῦ· ἐφ' ᾧ καὶ αὐτοὺς μὲν ἐτι μάλλον προσηταιρίζετο καὶ ἐφίλει ὡς ἀληθιζομένους, ὡς δὴλον ἐκ τῶν ὑστέρων, τοὺς δὲ πατρώους φίλους καὶ συμβούλους ἡσμεραίᾳ ἀπεσχοίνιζεν ἑαυτοῦ ὡς βαρεῖς αὐτῷ ὄντας. Καὶ ἐντεῦθεν ἐβλεπέ τις συχνοὺς μὲν τοὺς ναυαγούς τοῦ πόντου τῶν ποικίλων ἡδονῶν φοιτῶντας εἰς τὰνάκτορα παρὰ τὸ μεναικίον, σπανίζοντας δὲ τοὺς λάτρεις τῆς Ἀρετῆς. Ἐν τοῖς αὐτῶς ὑπερεμπληθεῖσι

τοιούτων ἀντικων βασιλείας ὁ Κόμμοδος ἐκεῖτο συνδιαφειρόμενος καὶ ἡσυχίας ἀλλοιούμενος· καὶ δὴ ἀντὶ τῶν πυρώδων βολῶν ἐκυλίοια τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀντὶ τῶν ῥοδίνων παρειῶν ὡχρία τὸ πρόσωπον ἀπὸ καλοῦ αἰσχρὸν γενόμενον· οὐδ' ἐφαίνετο πλέον εὐσωματῶν ὁ νεανίσκος οὐδὲ σφριγῶν οὐδὲ φιλεργῶν.

Ἄλλ' οὐχ ἦττον, καίπερ ἀθύμως πρὸς πᾶν τῆς διοικήσεως ἔχων δι' ἐλλειψίν ὕψνου καὶ ἀναπαύσεως, προθύμως ὅμως ὑφίστατο ἀπροφασιστον ἀγρυπνίαν ἐν τῇ τῶν ἡδονῶν ἀκολασταίᾳ. Τοιοῦτος δὲ ὑπὸ νοθείας ἐκ τῆς καταναλώσεως τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν δυναμειῶν γενόμενος ὁ Κόμμοδος ἐκίνει τῶν μὲν φίλων τὸν οἶκτον παραβαλλόντων μάλιστα αὐτὸν πρὸς τὸν αἰεὶ νηφάλιον καὶ συνετὸν καὶ φιλεργότατον πατέρα, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιχειρητικίαν, τῶν δὲ βουλευτῶν τὸν γέλωτα καὶ τὴν περιφρόνησιν λαβόντων πείραν τῆς ἀνοίας αὐτοῦ εὐθύς ἄρα τῇ ἐμφανίσει ἐν τῇ βουλῇ, ὅτε μεταξὺ ἄλλων ὑπὲρ ἑαυτοῦ πολλῶν ἀνοήτων σεμνολογημάτων στομφάζων ὡς μέγαν εἰς αὐτὸν ἔπαινον εἶπε καὶ ὅτι ποτὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ Μάρκον ἐμπεσόντα εἰς βαθὺν πηλὸν αὐτὸς ἰππεύων ἔρρυσάτο ἐκεῖθεν· καὶ ταῦτα, ὅτε ἐν τοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμοις πολλοὶ πολυλακίς τῶν Ρωμαίων διέπρεψαν ὑπὸ τῶν ὄμματι αὐτοῦ τοῦ Κομμοδου, ὁ δὲ πατὴρ ἐλάμπρυνε τὸ ρωμαϊκὸν κράτος. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοῦ τοιαῦτα σεμνοκοπούντος, σαρκῶνως πρὸς τοῖς βουλευταῖς ἠγέρθη γέλωσ, οὗτος οὐ μόνον τότε, ὡς δῆλον, διωργίσθη, ἀλλὰ καὶ ὕστερον δυσμενῶς διακείμενος πάντοτε πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἀφορμὴν ἐπέζητει τιμωρίας αὐτῶν. Οὕτω δ' ὁ Κόμμοδος ἀποβαλὼν τὸ κάλλος καὶ τούτου τὸ χρῶμα, «δὶ' οὐ καὶ τὰ μέλη καὶ ὄλον τὸ σῶμα φαίνεται» κατὰ τὸν Ψευδοδημοσθένη, καὶ τὰ καλλίστα τῶν ἡθῶν καὶ τὸ σεμνὸν καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀνδρείαν καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, πᾶν τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ ἀνεπιτήδειας πρὸς πᾶσαν οὐ μόνον βασιλικὴν, ἀλλὰ καὶ λογικὴν ἐργασίαν γενόμενος ὡς μὴ ἔχων πλέον σωματικὸν σθένος καὶ φρόνημον γνώμην καὶ ψυχὴν ἀγαθὴν, οὐδαμῶς ἔστη ποτὲ ἀπαρῶν, ὥσπερ ποτὲ ὁ Ἡρακλῆς, ποτέραν τῶν ἠδῶν νὰ τραπήῃ εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς εἴτε τὴν διὰ κακίας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀλογίστου καὶ θηριώδους κατ' Ἀριστοτέλην ἡδονῆς καθελκυόμενος ὡς ἀψυχον πτώμα καὶ εὐμενῶς ἔχων πάντοτε πρὸς τοὺς φαύλους τελείως εἶασι χαιρῆν τὰ τοῦ κράτους. Ἄπαγαγὼν δ' ἑαυτὸν παντὸς βασιλείου κόπου καὶ τῆς τῶν κοινῶν φροντίδος καὶ τῆς τῶν χρηστῶν ἡμιλίας παρέδωκε τὰ ἑαυτοῦ τε καὶ πᾶσαν τὴν τῆς ἀρχῆς διοίκησιν τῷ Ἰταλιώτῃ Περηννίῳ ἀνθρώπῳ πανούργῳ, ἀπλήστῳ, δοξομανεὶ καὶ διαβόλῳ καὶ πᾶσαν τὴν τῶν στρατο-

πέδων ἐπιστασίαν καὶ ἐπαρχίαν. Τέλος δ' ἀνακηρύχας ἑαυτὸν φανερώς ἐνώπιον φίλων τε καὶ ἐχθρῶν, οἰκείων τε καὶ ξένων οἰσνεὶ θιασάρχην τῶν ἐν τε τοῖς βασιλείοις καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ποῦ τῆς Ῥώμης λάτρεων τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἐρωτος καὶ τῶν θεραπόντων τοῦ Βάκχου κατέλιπε τὸ κράτος ἐρμικιον τῆς Τύχης.

Τέταρτον ἄρα γνώρισμα διαφθειρομένου νέου εἶναι ἐνθεν μὲν σεμνῶν καὶ σπουδαίων καὶ καλῶν καὶ ἐνδοξῶν καὶ τιμῶν καὶ οἰσίων καὶ δικαίων ἀφροτιστεῖν ὑπὸ νοθείας καὶ ἀπέχεσθαι, περὶ δὲ τὰ φαῦλα καὶ ἄδοξα καὶ ἀνόσια καὶ ἄδικα καὶ ἐπίεμπτα ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἀσχολεῖσθαι· ἐνθεν δὲ τῶν μὲν ἐπιβεβλημένων καθηκόντων ἀμελεῖν, τῶν δὲ μὴ προσηκόντων φροντίζειν.

Ἐνῷ δὲ ὁ Κόμμοδος ἐλάτρευε τὰς εἰρημένους θεότητας, ὁ Περηννίος ἐποφθαλμιῶν πρὸς τε τὰ πλοῦτη τῶν πλουσίων καὶ εὐγενῶν καὶ πρὸς τὸ ἀπογεμνοῦν τὸν ἀπειρον αὐτοκράτορα τῶν δυνάμεων παρ' αὐτῷ ἐχόντων παντοίους μηχανήμασι διέβαλλεν αὐτοὺς ὅτε μὲν ὡς δυσμενῶς δῆθεν καὶ ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν ἔχοντας, ὅτε δὲ ὡς ἐμπόδιον αὐτῷ ἐν τῷ διοικεῖν ὄντας καὶ ἐκποδῶν ἐποιεῖτο καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἤρπαζεν. Οὕτω δὲ φερόμενος ἀκράτῳ πλοῦτου καὶ ἀρχῆς ἐπιθυμίᾳ ἐκτάτο ἡσυχίᾳ πολλᾷ· ἀλλ' ἀπληστος ὦν ὅσῳ πλεῖον ἐκτάτο, τῶσῳ καὶ ἔτι πλεῖον ἀντεποιεῖτο. Φοβούμενος δὲ ὁ Περηννίος μὴ οἱ πατῶρι φίλοι καὶ οἰκείοι τοῦ Κομμοδου ὡς ἔχοντες παρ' ἐκείνῳ παρηρησίαν γνωρίσωσιν αὐτῷ τὰ ἑαυτοῦ φαῦλα διανοήματα καὶ τὰς ἀδικίας, πρῶτιστα πάντων αὐτοὺς διαβαλὼν ὑπόπτως κατέστησε καὶ τέλος ἀπεσκευάσατο, ὅπερ καὶ ὁ Κόμμοδος ἡδέως εἶδεν. Πλοῦτον δὲ πολὺν ὁ Περηννίος ἐξ ἀδικίας κτησάμενος καὶ γενόμενος κρᾶτιστος ἐν τῇ διοικήσει τῆς αὐτοκρατορίας, καίτοι οὐδαμῶς τὸ παράπαν οὐτ' ἐν ἀρετῇ οὐτ' ἐν τῇ εὐνομίᾳ ἐκρατίσθηκε, κατέστη ἔτι προσφιλέως τῷ Κομμοδῷ ἐκ τούτου: Ἡ Λουκίλλα δῆλα δὴ ἡ πρεσβυτάτη πάντων ἀδελφῆ τοῦ Κομμοδου ἀπέλαυε πρὸ τοῦ γάμου αὐτοῦ τῶν οἰκείων βασιλικῶν τιμῶν, ταυτέστι σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκαθίζετο ἐν τοῖς θεατροῖς ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου καὶ τὸ πῦρ προεπόμπευεν αὐτῆς· νυμφευθέντος ὅμως αὐτοῦ ἐν παῖσι, ὡς εἶδος, τὴν προεδρείαν ἔλαβεν ἡ αὐτοκράτειρα Κρισπίνα. Τοῦτο δ' ὡς ὕβριν μεγίστην ἐλαβοῦσα ἡ Λουκίλλα, ἡ οὐδὲν ἱερὸν καὶ ὅσιον ἔχουσα καὶ σὺν τῇ φιληδονίᾳ, ἦν ἐκ τῆς μητρὸς Φαυστινῆς ἐκκληρονόμησε, φιλόδοξος οὕτως, συνεσκευάσατο. — ἀγνωστοῦ τοῦ χρηστοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Πομπητιανοῦ τοῦ φίλου πάντοτε πρὸς τὸν Κόμμοδον φρονούντος, — συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Κομμοδου παραλαβοῦσα μετὰ καὶ ἄλλων ὡς συνωμοτὰς νεανίσκων τινὰ εὐγενῆ καὶ πλουσίον

Κοδράτον, ὃν ὑπερεφίλει καὶ μᾶλλον τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς, καὶ ἕτερον νεανίσκον Κυϊντιανὸν βουλευτὴν ὄντα· τοῦτον δ' ἐκ τῶν συνωμοτῶν ὡς προπετῆ καὶ θρασύν ἀνέπεισεν ὅπως τὸν ἀδελφὸν Κόμμοδον ἀποκτείνῃ. Οὗτος στάς ἐν τῇ τοῦ ἀμφιθεάτρου εἰσόδῳ, εἰς ὃ εἰσῆρχετο ὁ Κόμμοδος, καὶ πρὶν ἢ πλήξῃ αὐτὸν κραυγάζας ἐν τῷ ἀνατείνειν τὸ ξίφος: «Ἰδοὺ τοῦτό σοι ἡ βουλή πέπομφε», παρέσχε καιρὸν τοῖς σωματοφύλαξι ἵνα τὸν μὲν αὐτοκράτορα σώσωσιν, αὐτὸν δὲ φονεύσωσιν. Καὶ πρότερον μὲν δυσμενῶς, ὡς εἴρηται, δέεικτο ὁ Κόμμοδος πρὸς τὴν βουλήν, ἐκτοτε δὲ μάλιστα καὶ ἐμξίνετο κατ' αὐτῆς αἰεὶ μεμνημένος τῆς τοῦ Κυϊντιανοῦ φονικῆς φωνῆς. Τὴν ψυχικὴν ταῦτην τοῦ Κομμοδου διάθεσιν διαλογιζόμενος ὁ Περηννίος καὶ ὑπ' ἐπιθυμίας φλεγόμενος ἵνα ἑαυτὸν μὲν παραστήσῃ ὡς τὸν μόνον τοῦ αὐτοκράτορος πιστὸν φίλον, τὰς δὲ οὐσίας τῶν συνωμοτῶν ἀρπάσῃ, πάντα λίθον ἐκίνησεν ὅπως ἀνεύρῃ τοὺς ἀρχηγούς τῆς συνωμοσίας. Ἴ: Χαράν δ' ἐνδόμυχον ἠσθάνθη ἀνεκκαλύψας ὅτι τὴν συνωμοσίαν συνεσκεύασεν ἡ Λουκίλλα καὶ τινες ἐκ τῶν πλουσιωτάτων καὶ εὐγενῶν βουλευτῶν. Ὁ Κόμμοδος ἀμελλητὶ οὐ μόνον τὴν ἀδελφὴν καὶ τοὺς λοιποὺς συνωμοτὰς, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀφειδῶς, πρὸς οὓς δυσμενῶς αὐτὸς τε καὶ ὁ Περηννίος δέεικτο μετὰ λόγου, μᾶλλον δὲ παραλογώτατα ἐφ' ἀπλήσιστῃ δὴ ποτε ψευδεὶ διαβεβλημένους αἰτίᾳ, ἀπέκτεινεν. Πρὸ δὲ πάντων κατεδίωκε, καθεῖργεν καὶ κατέσφαττεν ὁ Περηννίος τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς κώλυμα ὄντας ἐν τῇ αὐταρχίᾳ αὐτοῦ, σκοπὸν τοῦ βίου αὐτοῦ προτιθέμενος ἔργῳ μὲν τὸν τοῦ Κομμοδου ὄλεθρον, λόγῳ δὲ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ὅπως ἐκείνος τούτῳ ἑαυτὸν ἐμπιστευόμενος καὶ πᾶσαν σωτηρίας ἐλπίδα ἀνακτιθέμενος ἔδειαν παρέχῃ αὐτῷ ἵνα πράττῃ ὃ τι ἂν βούληται. Τούτου δὲ, ὅπερ καὶ ἐπέζητει, ὁ Περηννίος τυγῶν, πᾶν' ὅσα ἠθούλετο ἐπραττεν ἀδεῶς. Τότε ἄρα οὐ μόνον τοὺς ὄντας ἢ ὑποτιθέμενους ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς πατῶρους φίλους καὶ οἰκείους καὶ συμβούλους καὶ τοὺς τέως ἐπιτρόπους, οἵτινες ὄντως προμήθειαν εἶχον τῆς σωτηρίας τοῦ Κομμοδου, πάντας συλλήθδην ἐκποδῶν ποιήσας διετελεί αὐτὸς μόνος οὐ μόνον ὡς αὐτοκράτωρ ἔργῳ τὸ ρωμαϊκὸν κράτος διοικῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτοκράτωρ δεσπότης τοῦ κατὰ τύπον ὄντος αὐτοκράτορος Κομμοδου. Ἐντεῦθεν δὲ ὁ Κόμμοδος πεπειθῶς ἐπὶ μόνον τὸν Περηννίον ἀνεκῶς ἐκυλιναίετο ἐν πότις καὶ θάλαξις καὶ ἐν τῇ πολυκυμίᾳ τῆς τοῦ σωθῶδους αὐτοῦ βίου θαλάσσης ἐρυθρᾶς ἐκτοτε γινομένης ἐκ τῶν ἡσυχίᾳ εἰσρεόντων εἰς αὐτὴν αἰμάτων τῶν ἐπιπορευομένων ἀθῶων τε καὶ μάλιστα πατῶρων φίλων καὶ πάντων ἐν γενεῇ τῶν ὅπως δὴ ποτε προσκρουόντων τῇ ἀνοίᾳ

αὐτοῦ ἢ τῇ πλεονεξίᾳ τοῦ Περηννίου. Ὅπως λείων ὠμοφάγος εἰσπρηδήσας εἰς ἀγέλην προβάτων ἢ αἰγῶν ἢ βοῶν κατασπαράσσει ὁμοίως τοὺς τυφρούς ἄρνους τε καὶ ἐρίφους καὶ τοὺς σφριγῶντας ταύρους ἢ μᾶλλον ὅπως λυσσαλέος κύων δάκνει τοὺς κύνας καὶ πᾶν ὃ ἂν προσπέσῃ κατὰ τύχην ζῶον καὶ ἀνθρώπους καὶ αὐτοὺς τοὺς κυρίου αὐτοῦ ἀδικαίως καὶ οὐδέποτε παύεται δάκνων ἐφ' ὅσον ζῆ λυσσῶν, οὕτω καὶ ὁ Κόμμοδος. Οὗτος ὅπως τὸ ποτόν τῆς ἡδονῆς ποτισθεὶς διὰ τῶν ἀντικων κολάκων οὐδεμίας τῶν ἡδονῶν ἐμείνειν ἄγευστος, οὕτω καὶ ἀνθρώπινου αἵματος γευσάμενος ἐκ τοῦ τῶν συνωμοτῶν τῆς Λουκίλλης ἀρξάμενος πάντοτε πρὸς πάντας φονικὸν ὄμμα ἔριπτε καὶ ἀπ' οὐδένης τὰς μαιφόνους αὐτοῦ χείρας ἀπέειχε, μέχρις οὐ ἢ ψυχὴ κατέλιπεν αὐτὸν, ἀλλὰ πάντας καὶ πᾶσας πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως ἀπέκτεινεν. Εἴρηται ὅτι ὁ Κόμμοδος τὴν φονικὴν φωνὴν τοῦ βουλευτοῦ Κυϊντιανοῦ πάντοτ' ἐναυλον ἔχων πάντοτε φονικὴν χεῖρα ἐπέβαλλε τοῖς βουλευταῖς ἡτοι τοῖς γερουσιασταῖς. Τὴν βουλήν ἡτοι τὴν γερουσίαν, ἦν ὁ πατὴρ Μάρκος ἐθεώρει καὶ εὐλαβεῖτο ὡς τὸ ἀσάλευτον θεμέλιον τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, ταῦτην ἐκ θεμελίῶν ἀνέτρειπεν. Τοὺς μὲν ζωηρούς καὶ δραστηρίους τῶν γερουσιαστῶν τοὺς ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἐργαζομένους ἐθεώρει ὡς ἐπαναστάτας· τοὺς δὲ φιλησυχούς ὡς ὑποκριτὰς καὶ συνωμοτὰς· καὶ τοὺς μὲν πατῶρους φίλους ἐμίσει ὡς μὴ προλαμβάνοντας τὰς κατ' αὐτοῦ συνωμοσίας, τοὺς δὲ μὴ φίλους ὡς κηρυγμένους ἐχθρούς. Τούτου δ' ἕνεκα τούτους καὶ ἐκείνους ἐφόνευσεν ὁμοίως δ' ἐφόνευσεν καὶ τοὺς τυγῶν τὴν τύχην τῶν φονευομένων οἰκτείροντας ὡς ὑπόπτους καὶ αὐτοὺς θεωρούμενους. Ἄλλὰ καὶ οἱ μὴ οἰκτείροντες ἐθαιροῦντο ὑπόπτοι ὡς ὑποκριταί. Καὶ χαρὰ ἄρα καὶ λύπη, φιλεργία καὶ φιλησυχία, πᾶσα ἐκδήλωσις οἰουδὴ ποτε αἰσθημάτων καὶ ἐκτέλεσις πράξεως πολιτικῆς καὶ πᾶσα σχέσις ἦν ὑπόπτος παρὰ τῷ Κομμοδῷ. Ἐφάνταζετο ὅτι πλὴν τοῦ Περηννίου πάντες ἀνθρώποι ἄρρενες τε καὶ θήλειαι, πάντες θεοὶ τε καὶ δαίμονες ἦσαν αὐτῷ πολέμιοι. Ἐφόνευσεν οὐ μόνον πάντας τοὺς τῆς Λουκίλλης συνωμοτὰς, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς σχέσις τινὰ οἰουδὴ ποτε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντας ἢ σχόντας ποτέ. Ἄλλ' οὐδὲ τῶν οἰκειοτάτων καὶ φίλων ἀπέκτεινε. Τέλος καὶ τὴν εὐειδεστάτην καὶ εὐγενεστάτην αὐτοῦ σύζυγον τὴν Κρισπίναν οἰκτρῶ θανάτῳ ἀπόλεσεν. Ἀπέκτεινε καὶ δύο μεγάλους εὐεργέτας αὐτοῦ ὁ Κόμμοδος: τὸν Ἰουλιανὸν Σαλοῦτον καὶ τὸν Πατέρων Ταρρουθίνιον περιφανεῖς ὑπάτους, οἵτινες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου ἠδύναντο ἵνα καταστρέψωσι βαδίως αὐτὸν διότι ὁ μὲν ἀγαθὸς Ἰουλιανὸς ἐπιτετραμμένος τὴν μεγίστην στρατιάν, ἠτις προθυμῶτα-

τα ἡδύνατο, ἵνα εἰ περ αὐτός ἤθελε, τὸν μὲν Κόμμοδον καθέλη, αὐτὸν δὲ ἀνακηρύξῃ αὐτοκράτορα, ἐνέμεινε πιστὸς δι' εὐνοίαν πρὸς τὸν Κόμμοδον καὶ σέβας πρὸς τὸν Μάρκον· ὁ δὲ Πάτερνος ἄρχηγὸς ὢν τῶν δορυφόρων τὰ μάλιστα φιλοῦντων αὐτὸν ῥᾶστα ἡδύνατο ἵνα φωνεῖσθαι τὸν Κόμμοδον. Ἄλλ' ἐπὶ τῇ χρηστότητι αὐτῶν ταύτῃ ἀπώλοντο ὑπ' αὐτοῦ ἀμφοτέροι οἰκτρῶ θανάτῳ. Ἄλλ' οὐ μόνον γερουσιαστάς, στρατιωτικούς καὶ πολιτικούς ἀπέκτεινε καὶ ἡδέως ἐβλεπε βιαίως ἀποθνήσκοντας, ἀλλὰ καὶ ἄνδρας ἑλλογιμωτάτους καὶ σπουδαίους οὐδαμῶς ἐν τοῖς τὰ πολιτικὰ πράττουσιν ἀναμιγνυμένους καὶ παντελῶς ἀθώους καὶ ξένους παντός σκευωρήματος. Μεταξὺ τῶν ἀθωοτάτων, ἀγνωστάτων καὶ ἑλλογιμωτάτων τότε ἀνδρῶν τῆς διεφθαρμένης Ρώμης τοῦ μαινομένου Κομμόδου περιβόητοι ἐπ' ἀρετῆς, ἐπιεικειᾶς, φιλομαθείας, εὐδαιμονίας, πλοῦτος καὶ λαμπρότητι γένους καὶ ἀξιοματων καὶ πρὸ παντῶν ἐπὶ ἐνδομύχῳ φιλαδελφίᾳ περιβοήτῳ ἐν τῇ ἰστορίᾳ καταστασῇ ἦσαν οἱ δύο ἄδελφοὶ Κυντίλιοι Κονδιανὸς καὶ Μαξιμὸς. Ὡς ἡμίθεοι ἐβρυλήθησαν διὰ τὴν ἀκραφνεστατὴν αὐτῶν φιλίαν οἱ ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς χρόνοις φίλοι Ὀρέστης καὶ Πυλαδῆς, Θησεύς καὶ Πειρίθους, Ἀχιλλεὺς καὶ Πάτροκλος ἐθαυμαστώθησαν δ' ἐπὶ φιλίᾳ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Πυθαγόρειοι φίλοι Φιντίας καὶ Δάμων οἱ καὶ αὐτὸν τὸν τύραννον Διονύσιον ἐκπλήξιντες. Οὕτω περιδοξοὶ ἐπὶ φιλαδελφίᾳ κατέστησαν οἱ Κυντίλιοι ἄδελφοὶ Κονδιανὸς καὶ Μαξιμὸς. Οὗτοι οὐ μόνον διεφέρον πάντων τῶν κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἑλλογιμωτάτων ἀνδρῶν τῆς Ρώμης ἐπὶ στρατηγικῇ δεινότητι, ἐπὶ ἀμφιλαφεὶ παιδείᾳ, πολυκτημοσύνῃ καὶ ὄλθῳ καὶ πλοῦτῳ, ἐπιεικειᾶ καὶ πάσῃ ἀρετῇ καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ ἀδελφικῇ ἁμοφροσύνῃ ἐν τε τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πράξει, ἀλλὰ καὶ γεωποινικὸν τι συγγραμμά, οὐ πολλοὶ πολλῆς τῶν μεταγενεστέρων χρῆσιν ἐποίησαν, ἐκ κοινοῦ συνέταξαν οἱ φίλοι αὐτῶν ἀδελφοί. Οἱ Ἀντωνῖνοι ἐτίμων αὐτοὺς μεγάλως ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς καὶ τὴν ἀδελφικήν, αὐτῶν ἁμοφροσύνην ἐν χαρᾷ ἀνεκήρυττον καὶ ὑπάτους αὐτοὺς ἀνέδειξαν. Ὁ δὲ Μάρκος καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος αὐτοῖς ἐπέτρεψε καὶ μεγάλην στρατιάν ἐν τῷ κατὰ Γερμανῶν μεγάλῳ πολέμῳ, ἐν ᾗ καὶ μεγάλην ἤραστο νίκην. Ὁ δὲ ἄθλιος Κόμμοδος αὐτοὺς ἀφορτέρους ἑμοῦ ἀπέκτεινε οὐδένα λόγον ἔχων. Οὕτως οἱ χρηστοὶ ἀδελφοὶ καὶ ζῶντες παντοτε ἠνωμένοι διετέλεσαν καὶ ἐν Ἄδῳ. Ὡς δὴ ἄλλοι, καὶ τὰ μεγάλα κτήματα αὐτῶν πάντα ἡρπαγήσαν, τοῦ ἀρπαγῆς Περηνίου οὐχὶ ξένου τῆς ἀρπαγῆς, ὡς εἰκός, γενόμενου. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ μόνου ἀπογόνου αὐτῶν

Κονδιανοῦ Σέξτου υἱοῦ τοῦ Μαξιμοῦ ἐρείσθη ὁ Κόμμοδος, καίτοι μακρὰν τῆς Ρώμης διατρίβοντας ἐν Συρίᾳ. Ὁ ἐκ τῶν εὐγενῶν Κυντίλιων ἑλκων τὸ γένος νέος οὗτος τῶν πάντων στερηθείς, μακρὸν τὴν θανατηφόρον ψῆφον, ἐπιεν αἶμα λαγῶ καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιβάς ἵππου ἔσπευε καὶ ἐπιτηδὲς ἀπ' αὐτοῦ καταπεσὼν τό τε αἶμα ὡς ἴδιον ἐξήμεσε καὶ ὡς δὴθεν ἐτοιμοθάνατος εἰς οἴκημά τι ἀπεκομίσθη· καὶ ἀμελλητί τοῦ θανάτου αὐτοῦ διαδοθέντος κρῖος ἐν λάρνακι ἀντ' αὐτοῦ ἐκαύθη· αὐτὸς δὲ μεταβάλλων σχῆμα, ἐσθῆτα καὶ διαμονὴν ἄλλοι' ἐπλανᾶτο ἀλλαγῶσε πρὸς ἀπάτην τῶν κρατούντων. Ἄλλ' οὐχ ἦσαν, πολλοῦ ἐπιμελῶς καταζήτηθείς, ὡς γνωστῆς γενόμενης τῆς διὰ τοῦ κρῖος ἀπάτης καὶ πολλῶν ἀντ' αὐτοῦ φονευθέντων, πλείστων δὲ κεφαλῶν ὡς ἐκεῖνου οὐσῶν εἰς Ρώμην κομισθεισῶν, ἐπὶ τέλος οὐδ' αὐτὸς ἀπέφυγε τὸν θάνατον, καίτοι ἄθλων ποῦ καὶ πῶς καὶ πότε ἀπέθανεν. Τὸ δὲ ἀστεῖον ὅτι, ἀποθανόντος τοῦ Κομμόδου, ἄλλοις τῆς ἀσημῆς Σέξτος, καθάπερ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις Ἀγγλος τις βάνουσσος κρεωπώλης ὑπέδου τὸν εὐγενῆ Τιτσοῦ, ὑποδυσάμενος τὸν εὐγενῆ ἀπολωλῶτα Κυντίλιον Σέξτον ὤρμησεν ἵνα λάθῃ καὶ τὰ πλοῦτη καὶ τὰ ξίωμα καὶ πᾶσαν ἐν γένει κληρονομίαν τοῦ μηκέτι ζῶντος Σέξτου Ἀλλά καὶ ὁ Ψευδοσέξτος οὗτος ἀπειτῶν πλοῦτη καὶ ἀξιώματα ἀπέβαλεν ἐπὶ Περτινακὸς καὶ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν ἀτάφωτος γενόμενος ὡς ἀπατεῶν καὶ ἐκ τούτου· ὅτι οὐδαμῶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐνόει, ἦν δὲ ἀληθῆς Σέξτος καὶ ἐνόει καὶ ὠμίλει καὶ ἔγραφεν, εἰ περ τις καὶ ἄλλος Ρωμαῖος, χριστᾶ.

Ὅπως δ' ἐν Ἀκράγαντι κατὰ Τιμαῖον τὸν Ἀκράγαντινον νεανίσκοι τινὲς ἀκράτου ἐμφορήθησεν οὕτως ἄφρονες ἐγένοντο, ὥστε ἡ μὲν οἰκία, ἐν ᾗ κατῴκουν, ἐφαίνετο αὐτοῖς ὡς τριήρης, ἐφ' ἧς ἔπλεον, ὡς ὑπὸ τρικουμῶδους θαλάσσης τῆδε κᾷκεῖσε φερομένη, τὰ δ' ἐν αὐτῇ συνταρασσόμενα ὡς κίνδυνον αὐτοῖς ἀπειλοῦντα, δι' ὅ καὶ ἔρριπτον τὰ πάντα ἐκ τοῦ οἴκου, ὡς δὴθεν ἐκ τῆς τριήρους εἰς τὴν κλυδωνιζομένην θαλάσσαν, πρὸς ἑαυτῶν σωτηρίαν, ἐν ᾗ πράγματι αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν συνεταράσσοντο καὶ οὐδαμοῦ ἡρεμίαν εὕρισκον, οὕτω καὶ ὁ Κόμμοδος ἐκφρων γενόμενος ἐκ τῆς μέθης τῆς τῶν ἡδονῶν ἀκρατείας καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων αἵματοποσίας ἐφανταζέτο ὅτι τὰ πάντα ἐταράσσοντο καὶ κίνδυνον αὐτῷ ἠπέλουν, ἐν ᾗ πράγματι ἡ τεταραγμένη αὐτοῦ κεφαλὴ τὰ πάντα συνετάραξε καὶ συνεκύκα καὶ προῦκάλει αὐτῷ κίνδυνον πρόοπτον.

(Ἄκολουθεῖ).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΚΡΕΜΟΣ

ΤΟ ΓΑΛΑ ΤΗΣ ΣΥΚΗΣ

Το γάλα τῆς συκῆς, ὡς γνωστὸν, ἐκκρίνεται ἄφθονον ἐν χαράξῳ τὸν φλοιὸν αὐτῆς διὰ κοπτεροῦ ὄργανου ἢ ἐὰν κόψωμεν τὸν μίσχον τῶν φύλλων. Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μίσχων τῶν σύκων ἀποστάζει γάλα ἐὰν κόψωμεν αὐτόν, καὶ ἔσθθην δὲ τοῦ περικαρπίου ἐξιδροῦται γάλα ὅταν ἀποφλοιούμεν αὐτά.

Ὁ χυμὸς οὗτος τῆς συκῆς, ὁ ἕνεκα τῆς λευκότητος αὐτοῦ κληθεῖς γάλα, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ γάλα τῶν ζώων, διότι κύριον αὐτοῦ συστατικὸν οὐδόλως εἶνε τὸ λευκώμα, ἀλλὰ διάφοροι ἄλλαι οὐσίαι ἀμυλώδεις, ζαχαρώδεις, κομιώδεις, ἀλκαλοειδεῖς, κατ' ἐλάχιστον δὲ ποσὸν λευκωματώδεις. Κυκλοφορεῖ δὲ ὁ χυμὸς οὗτος ἐντὸς ἰδίων ἀγγείων, τῶν γαλακτοφόρων, τὰ ὅποια εἶνε τόσον στενὰ ὥστε οὐδόλως φαίνονται διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Εἰς τί χρησιμεύει εἰς τὴν συκὴν τὸ γάλα, ὅπως καὶ εἰς ἄλλα γαλακτοφόρα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἢ καὶ ἄλλων οἰκογενειῶν φοιτά, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς μέχρι σήμερα, οὔτε σκοποῦμεν ἢ ἀναφερόμεν ἐν ταῦθα τὰς ἐπὶ τούτου θεωρίας καὶ γνώμας. Ἡμεῖς θὰ ἐξετάσωμεν τὸ γάλα τῆς συκῆς ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Εἰς ὅλους τοὺς τρώγοντας χλωρὰ σῦκα εἶνε γνωστὸν ὅτι μετὰ τὸν ἀποφλοιισμόν αὐτῶν ἔρχεται αἰσθημα νυγμοῦ εἰς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, οἱ δὲ τρώγοντες τὰ σῦκα μετὰ τοῦ φλοιοῦ αἰσθάνονται βραδύτερον τσουξίμον εἰς τὰ χεῖλη. Οἱ νυγμοὶ οὗτοι παράγονται διότι τὸ γάλα τῆς συκῆς καταστρέφει τὴν ἐπιδερμίδα τῶν δακτύλων καὶ τοῦ στόματος, διαλύον αὐτήν, οὕτω δὲ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δέρματος μένουσα γυμνῇ ἢ καλυπτομένη διὰ λεπτοτέρου στρώματος ἐπιδερμίδος, γίνεται εὐαίσθητοτέρα.

Ἐὰν λάβωμεν ἐν ποτήριον πλήρες Ἰνικῆς (οὐσίας λευκωματώδους, ἐξαγομένης ἐκ τοῦ αἵματος ἐντὸς τοῦ ὁποῖου περιέχεται ἄφθονος) καὶ κατεργάσωμεν αὐτὴν ἐπὶ 10 μόνον λεπτά μετὰ 2-3 κυβ. ἐκατοστομ. γάλακτος συκῆς θὰ ἴδωμεν τὴν πεπηγυῖαν ἰνικὴν διαλυομένην καὶ μεταβαλλομένην εἰς ὑγρόν. Τὸ γάλα δηλ. τῆς συκῆς ἐκτὸς τῶν ἄλλων οὐσιῶν περιέχει ἐντὸς καὶ φρούρα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ λευκωματώδης οὐσία μεταβάλλεται, ὅπως ἐντὸς τοῦ στομάχου

τοῦ ἀνθρώπου, εἰς πεπτῶνην, τουτέστιν εἰς διαλελυμένον ὕδαρὸς λευκώμα. Ἡ ὁμοιότης αὕτη τοῦ χυμοῦ τῆς συκῆς πρὸς τὰ πεπτικά φρούρα τοῦ στομάχου καθίσταται ἐπὶ μεγαλύτερα κατὰ τὴν πῆξιν τοῦ γάλακτος δι' ὅπου συκῆς. Ἐὰν ἐντὸς δοχείου περιέχοντος γάλα ὄψωμεν ὀλίγας τινὰς σταγόνας γάλακτος συκῆς, τὸ γάλα πῆγνυται μεταβαλλόμενον εἰς τυρόν, ὡς διὰ πητιάς προβέτου, γεγονός τὸ ὁποῖον ἦτο γνωστὸν καὶ ἐπὶ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων (Ἰλ. Ε, 902).

ὡς δ' ἔσ' ὅπως γάλα λευκὸν ἐπειγόμενος συνέπηνεν ἕγγον ἐόν, μάλα δ' ὄκα περιστρέφεται κωλύοντι,...

Ἔνεκα τῆς φρουματικῆς ταύτης ιδιότητος τοῦ γάλακτος τῆς συκῆς προέρχεται πιθανῶς καὶ ἡ διάλυσις καὶ καταστροφή τῆς ἐπιδερμίδος τῶν δακτύλων καὶ τῶν χειλέων. Ἔνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου δὲ τὰ σῦκα εἶνε ὠφελιμώτατα ὡς τροφὴ νοσῶν τε καὶ ἀπεξηραμένα, διότι ἡ δύναμις τοῦ γάλακτος εὐρέθῃ σχεδὸν ἢ αὐτὴ καὶ εἰς τὰ ξηρὰ σῦκα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰατρικὴ μεταχειρίζεται σήμερα ἐναντίον τῆς διεφθερίτιδος καὶ ἄλλων νόσων τὸν γαλακτώδη χυμὸν ἑτέρου δένδρου ἀμερικανικοῦ ἕνεκα τῶν πεπτικῶν τούτου ιδιοτήτων, ἔπειτα ὅτι εἰς τὴν χώραν μας δύναμιθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ἐπιτυχῶς κατὰ διαφόρων νοσημάτων τὸν χυμὸν τῆς ἡμετέρας συκῆς, ἀπὸ τοῦ δένδρου Καρικῆς τῆς Πακαῦου, ὁ ὁποῖος ἔρχεται σήμερα εἰς τὸ ἔμποριον ἐκ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, ἐνθα τὸ δένδρον τοῦτο φύεται αὐτοφνῆς. Ὁ χυμὸς μάλιστα τῆς ἡμετέρας συκῆς θὰ ὑπερτερῆ κατὰ τούτο, καθότι θὰ εἶνε νοσώτερος καὶ ἀμεταβλητότερος· διότι ὁ ὀπὸς τῆς συκῆς ἕνεκα ἀρωματικῆς τιнос οὐσίας, ἡ ὁποία εὐρίσκειται ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἡ ὁποία ὑποτίθεται ὅτι ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν βακτηρίων, δὲν ἀποσυντίθεται εὐχερῶς.

Εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν οἱ ἐγγῶροι μὲν ὄντες τὸν γαλακτώδη χυμὸν τῆς καρικῆς μετ' ἐλαίου μεταχειρίζονται αὐτὸν ὡς φάρμακον κατὰ τῶν νοσημάτων τοῦ δέρματος καὶ κατὰ τῆς ταινίας. Σταγόνες τινὲς δὲ αὐτοῦ μόνον μιγνυόμεναι μετ' ὕδατος ἀρκουσίεν ὅπως ἐν βραχεί χρόνῳ καταστήσωσιν τὸ ὄμον κρέας τῶν ζῴων μαλακῶν καὶ ἀπαλύτατον.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων περὶ τῆς φυραματικῆς δυνάμεως τοῦ γάλακτος τῆς κοινῆς ἡμῶν συκῆς γίνεται φανερὸν ὅτι δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὸ ἀντὶ πεψίνης πρὸς πέψιν τῶν λευκωματωδῶν οὐσιῶν καὶ ὅτι ἀρκεῖ ἡ βρωδισὶς ὀλίγων σύκων μετὰ τοῦ ἐξωφλοίου αὐτῶν μετὰ τὸ γεῦμα ὅπως διευκολύνῃ τὰ μέγιστα τὴν πέψιν τῶν κρεάτων. Ὁ λαὸς συνειθίζει παρ' ἡμῖν νὰ τρώγῃ τὰ κρεάτα, ἀφ' ἑσθ' ὅπου ἐν καιρῷ πρωίας, νὰ πίνῃ δὲ κατόπιν ποτήριον ὄκαλης. Τὸ τοιοῦτον εἶνε λίαν ὠφέλιμον διότι τὸ οἰνόπνευμα κατακορημίζον τὰς φυραματώδεις οὐσίας τοῦ γάλακτος τῶν σύκων, καθιστᾷ αὐτὰς ἀδρανεῖς ἐντὸς τοῦ στομάχου, ὅστις οὐδόλως περιέχει λευκώματα, οὕτω δὲ

δὲν προσβάλλονται τὰ τοιχώματα αὐτοῦ ὑπὸ τῆς διαβρωτικῆς ταύτης οὐσίας.

Ἐν γένει μετὰ τὴν οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνον ἀνακάλυψιν τῶν ιδιοτήτων τούτων τοῦ γάλακτος τῆς συκῆς ἀνοίγεται νέος ὁρίζων πειραματικῆς ἐρεῦνης εἰς τοὺς ὑγεινολόγους καὶ ἰατροὺς πρὸς σαφῆ ὁρισμὸν τῶν ἐνδείξεων τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἐπὶ ὑγιῶν καὶ ἐπὶ νοσοῦντων. Μέχρις οὗ ὅμως ἐλθῆ ὁ χρόνος οὗτος ἀρκεσθῶμεν εἰς τὴν γνῶσιν ὅτι τὰ χλωρὰ σῦκα εἶνε ἡ πεπτικώτερα τῶν τροφῶν καὶ ὅτι ἡ ἕξις τοῦ τρώγειν ξηρὰ σῦκα μετὰ τὸ φαγητὸν εἶνε λίαν ὠφέλιμος.

Σ' ΜΗΝΙΑΡΑΚ Σ

Εἰς Κύριος καὶ ὄνος τοῦ

[Κατὰ τὸ Γερμανικόν]

Ἡθέλησ' εὐγενὴς τις κύριός ποτε
 Ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ σάγματος ὁ ὄνος του . . .
 Καὶ τ' ὄνειδός του τοῦτο τοῦ ἀφήρεσεν.
 Ἄλλὰ ἐκεῖνος μὲ ὕψος ὑπερήφανον,
 Ὁρῶν τὰ δύο εὐμεγέθη ὠτά του,
 Τῷ λέγει « Ἄρες μοι, ὡς πρὶν τὸ σάγμα αὐτό »
 Πατήρ μου, πάππος, πρόπαλλός μου ἅπαντες,
 Χάριτι θεῖα κατ' ἀξίαν ἴσοι μου,
 Τὸ ἔφερον καὶ μόνος ὁ πτωχὸς ἐγὼ
 Ν' ἀπαρνηθῶ τὸ γένος μου ! μὴ γένοιτο ! . . .
 Ἄφ' ὅτου ἐγεννήθην τὸ ἐσάσταζον
 Καὶ ἕως ὅτου ἀποθάνω θὰ κρατῶ !
 Καὶ εἰς τὸν κόσμον πόσοι δὲν ὠρκίσθησαν
 Ὑπὸ ζυγὸν διότι ἐγεννήθησαν
 Νὰ μὲνωσι καὶ πάντοτ' ὑπὸ τὸν ζυγόν.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α· ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΣ

Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε Τεύχος γ', σελίδα 39.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Οἱ ἐπιζῶντες ἐν τῷ Οὐάλντεκ

Ἡ σωματεμπορία ἐξασκείται ἀκόμη εἰς μεγάλας ἐκτάσεις ἐν τῇ Ἀφρικῇ, κατὰ τοὺς τροπικοὺς ἂν καὶ καταδρομικὰ Ἀγγλικά καὶ Γαλλικά διατρέχουσι πάντοτε τὰς θαλάσσας ταύτας καὶ συλλαμβάνουσι τὰ φορτωμένα ἀπὸ δούλους πλοῖα, καταλείποντα τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀγγόλης καὶ τῆς Μοζαμβίκης καὶ μεταφέροντα Μαύρους εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου καὶ δὴ τοῦ πεπολιτισμένου.

Ὁ πλοίαρχος Ἰλ οὐδαμῶς ἠγνόει τοῦτο· ἂν καὶ τὰ σημεῖα ταῦτα, ἐν οἷς τὸ ναυάγιον εὐρέθη, δὲν ἐσυχνάζοντο ὑπὸ σωματεμπορικῶν πλοίων. Ἐσκέφθη μὴπως οἱ μαῦροι τοὺς ὁποίους μόλις ἔσωσε ἦσαν οἱ ἐπιζῶντες φορτίου δούλων, τοὺς ὁποίους τὸ Οὐάλντεκ δὲν εἶχε πωλήσει εἰσέτι εἰς ἀποικίαν τινὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ. Ἐν τούτοις οἱ μαῦροι οὗτοι ἀπέκτησαν ἐκ νέου τὴν ἐλευθερίαν των θέσαντες τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ Πιλγκρίν. Ἐν τῷ μεταξύ αἱ περιποιήσεις κί πλέον ἐπιείγουσαι ἐπεδαφιλεύθησαν εἰς τοὺς ναυαγοὺς τοῦ Οὐάλντεκ.

Ἡ κυρία Βελντόν μετὰ τῆς Ναυᾶς καὶ τοῦ Ντικ-Σάντ τοῖς ἔδωκεν ὕδωρ ὀρεσπερὸν ὀλίγον, τοῦ ὁποίου πρὸ ἡμερῶν ἔστερουόντο· καὶ τοῦτο μετ' ὀλιγίστης τροφῆς τοὺς ἐπανέφερον εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ πρεσβύτερος τῶν μαύρων (ἦτο περίπου 60 ἐτῶν) ἠδυνήθη μετ' ὀλίγον νὰ ἠμιλήσῃ καὶ ἀπῆντα ἀγγλιστὶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις των.

— Τὸ πλοῖον τὸ ὁποῖον σὰς μετέφερε συνεκρούσθη· ἦτο ἡ πρώτη ἐρώτησις τοῦ πλοίαρχου.

— Ναί, ἀπῆντησεν ὁ γέρον Μαῦρος, πρὸ δέκα ἡμερῶν συνεκρούσθη κατὰ ζοφερωτάτην νύκτα.

— Καὶ οἱ ναῦται τοῦ Οὐάλντεκ τί ἀπέγειναν;

— Εἶχον φύγει, πλοίαρχε, ὅταν ἐγὼ καὶ οἱ σύντροφοί μου ἀνέβημεν εἰς τὸ καταστρώμα.

— Τὸ πλήρωμα ἠδυνήθη λοιπὸν νὰ πηδήσῃ εἰς τὸ πλοῖον ὅπερ συνεκρούσθη μετὰ τοῦ Οὐάλντεκ ἠρώτησεν ὁ πλοίαρχος Ἰλ.

— Ἴσως καὶ τοῦτο εἶνε τὸ πιθανώτερον.

— Καὶ τὸ πλοῖον ἐκεῖνο μετὰ τὴν σύγκρου-

σιν δὲν ἦλθε νὰ σᾶς παραλάβῃ;

— Ὅχι!

— Κατεβυθίσθη καὶ ἐκεῖνο λοιπὸν;

— Δὲν κατεβυθίσθη, ἀπῆντησεν ὁ γέρον μαῦρος ὑψώνων τὴν κεφαλὴν, ἂν καὶ δὲν τὸ εἶδομεν φεῦγον κατὰ τὴν νύκτα.

Τὸ γεγονός τοῦτο βεβαιωθὲν παρ' ὄλων τῶν ἐπὶ τοῦ Οὐάλντεκ εὐρεθέντων μαύρων ἴσως θὰ φανῆ ἀπίστευτον τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν· εἶνε ὅμως ἀληθέστατον. Πολλὰκις πλοίαρχοι μετὰ φοβερὰν σύγκρουσιν, ἐνεκα ἀπροσεξίας αὐτῶν τῶν ἰδίων πολλὰκις, ἀναχωροῦσιν ἐγκαταλείποντες τοὺς δυστυχεῖς ναυαγοὺς ἐπὶ τοῦ πελάγους, χωρὶς νὰ δώσωσιν οὐδεμίαν εἰς αὐτοὺς βοήθειαν.

Ἐὰν οἱ ἀμαζήλκται πράττουσι τοῦτο καὶ ἀρίνουσιν εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα νὰ ἀνεγείρωσι τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ τραυματισθέντας ἢ καὶ φονευθέντας εἶνε μὲν πολὺ ἐπιβαρυντικὸν καὶ τοῦτο, ἀλλὰ τούλαχιστον εἶνε βέβαιον ὅτι θὰ εὐρωσιν ἀμέσως βοήθειαν παρ' ἄλλων διαβατῶν. Ἄλλ' ἄλλως ἔχει διὰ τοὺς ἐγκαταλειμμένους ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐν τῷ ἀχανεῖ πελάγει.

Ἐν τούτοις ὁ πλοίαρχος Ἰλ ἐγνώριζε πολλὰ παραδείγματα τοιαύτης ἀπανθρωπίας καὶ διηγήθη εἰς τὴν κυρίαν Βελντόν ὅτι αὐτὰ τὰ πράγματα ἂν καὶ τερατώδη δὲν ἦσαν δυστυχῶς σπάνια. Ἐπειτα ἐπαναλαβῶν:

— Ἀπὸ ποῦ ἤρχετο τὸ Οὐάλντεκ;

— Ἐκ τῆς Μελβούρνης.

— Δὲν εἶσθε λοιπὸν δούλοι;

— Ὅχι, πλοίαρχε, ἀπῆντησεν ζωηρῶς ὁ γέρον μαῦρος καὶ ἠνωρθῶθη σύσσωμος, ἐπὶ τῇ προσωνομίᾳ ταύτῃ τοῦ πλοίαρχου, εἰμεθα ὑπήκοοι τῆς ἐπαρχίας τῆς Πενσυλβανίας καὶ πολίται τῆς Ἐλευθέρως Ἀμερικῆς.

— Φίλοι μου, ἀπῆντησεν ὁ πλοίαρχος Ἰλ μειδιῶν, πιστεύσατε ὅτι δὲν κινδυνεύει ἡ ἐλευθερία σας καθόλου ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡμελικῆς Πιλγκρίν.

Πράγματι οἱ πέντε μαῦροι τοὺς ὁποίους μετέφερε τὸ Οὐάλντεκ ἦσαν ὑπήκοοι τῆς Πενσυλβανίας· ὁ πρεσβύτερος ἐπωλήθη εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὡς δούλος· ἐξαετῆς ἔπειτα μετεφέρθη εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ ἐγένετο ἐλευθε-

ρος πρό πολλῶν ἐτῶν διὰ τοῦ νόμου τῆς ἀπελευθέρωσης.

Οἱ δὲ σύντροφοί του, πολὺ νεώτεροι αὐτοῦ, οἱ δούλων ἀπελευθέρων ἐγεννήθησαν ἐλεύθεροι καὶ ποτὲ κανεὶς ἄσπρος δὲν εἶχε δικαίωμα κτηματικὸν ἐπ' αὐτῶν καὶ μάλιστα δὲν ὠμίλουν πλέον τὴν διάλεκτον τῶν μαύρων, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τὸ ἄρθρον καὶ ἔχει μόνον τὸ ἀπαρέμφκτον τῶν ρημάτων. Ἡ γλῶσσα αὕτη ἐξηφανίσθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετὰ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς δουλείας. Οἱ μαῦροι οὗτοι ἐγκατέλειπον λοιπὸν ἐλεύθεροι τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ ἐπανήρχοντο ἐλεύθεροι. Ὅπως εἶπον εἰς τὸν πλοίαρχον Ἰλ ἐμισθοδοτήθησαν ὡς ἐργάται παρὰ τινος Ἀγγλοῦ, ὅστις κατεῖχε μεγάλην ἰδιοκτησίαν πλησίον τῆς Μελβούρνης εἰς τὴν μεσημβρινὴν Αὐστραλίαν. Ἐκεῖ διεῖλον τρία ἔτη μετὰ μεγάλων κερδῶν δι' αὐτοὺς καὶ ὅταν ἐτελείωσεν ἡ συμφωνία τῶν ἠθέλησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐπεβίβασθησαν εἰς τὸ Οὐάλντεκ πληρῶντες τὸ ταξείδιον ὅπως οἱ λοιποὶ ἐπιβάται.

Τὴν 5 Δεκεμβρίου ἐγκατέλειπον τὴν Μελβούρνην καὶ μετὰ 17 ἡμέρας κατὰ ζοφεράν τινα νύκτα συνεκρούσθησαν μετὰ μεγάλου ἀτμοπλοίου· οἱ μαῦροι ἐκοιμῶντο. Μετὰ τινα λεπτὰ μετὰ τὴν σύγκρουσιν, ἡ ὁποία ἦτο φοβερά, ἔτρεξαν εἰς τὸ κατάστρωμα. Ἰστίοι, ἰστίαι, τὰ παντα, εἶχον πέσει εἰς τὸ κατάστρωμα καὶ τὸ Οὐάλντεκ ἐκλινε πλάγιως ἀλλὰ δὲν κατεβυθίζετο διότι τὸ ὕδωρ δὲν προσέβαλε τὰ ὑψαλα μέρη τοῦ πλοίου.

Ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ Οὐάλντεκ ἐξηφανίσθησαν εἴτε κρημνισθέντες εἰς τὴν

θάλασσαν εἴτε πηδήσαντες εἰς τὸ ἕτερον πλοῖον κατὰ τὴν σύγκρουσιν μεθ' ἧν καὶ ἔφυγον ἀνεπιστρεπτεῖ. Οἱ πέντε μαῦροι ἔμειναν μόνοι ἐπὶ τοῦ σκαφους ἡμικρανισμένου εἰς ἀπόστασιν 12000 μιλίων ἀπὸ τῶν πέριξ ἀκτῶν.

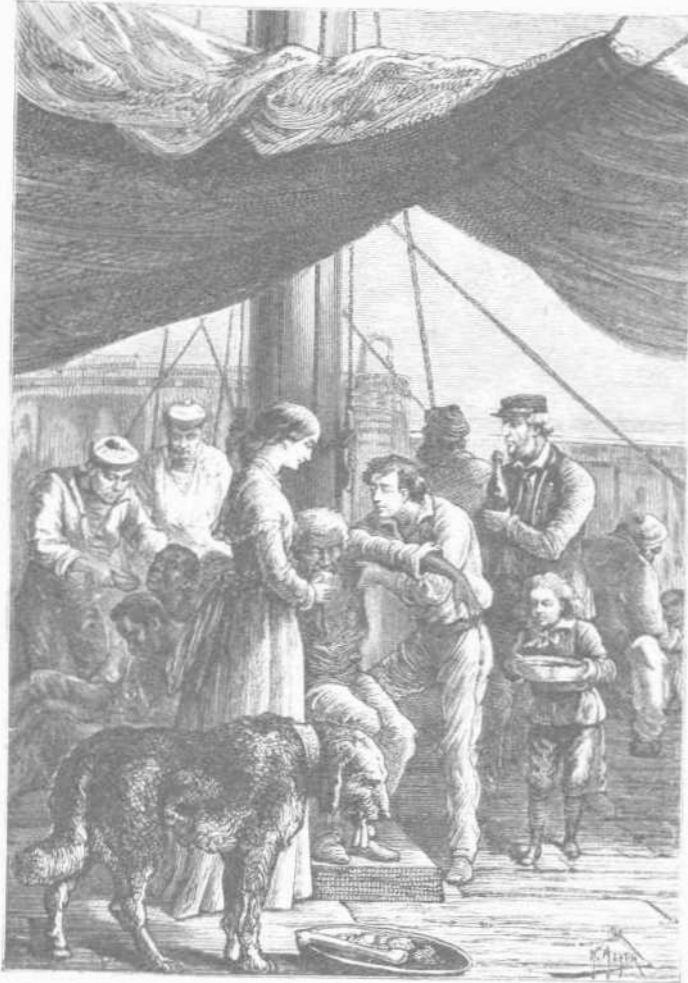
Ὁ πρεσβύτερος τῶν μαύρων ἐκαλεῖτο Τόμ (Τωμάς). Ἡ ἡλικία του καὶ ἡ ἐνεργητικὸς χαρακτήρ του καὶ ἡ πολλὴ του πείρα ἡ πολλακὴ δοκιμασθεῖσα κατέστησαν αὐτὸν φυσικῶς ἀρχηγὸν τῶν τεσσάρων συντρόφων, μεθ' ὧν εἰργάζετο.

Οἱ ἄλλοι τεσσαρες μαῦροι ἦσαν νέοι ἄγοντες ἡλικίαν περίπου ἀπὸ τοῦ 25 μέχρι τοῦ 30 ἔτους καὶ ὠνομάζοντο Μπάτ (Βαρθολομαῖος) Ὡστὲν (Αὐγουστίνος) Ἀκταίων καὶ Ἡρακλῆς καὶ οἱ τεσσαρες ἦσαν σωματώδεις καὶ ἰσχυροὶ. Ἄν καὶ ὑπέφερον πολὺ ἡδύνατό τις εὐκόλως νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς αὐτοὺς τρανὰ γνωρίσματα ἰσχύος καὶ ἀνδρείας, ἐφ' ὧν εἶχε χαραχθῆ ἡ σφραγὶς τῆς φιλελευθέρου ἀγωγῆς ἢν παρέχουσιν αἱ πολυάριθμοι σχολαὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Ὁ Γέρον Τόμ λοιπὸν καὶ οἱ σύντροφοί του εὐρέθησαν μόνοι ἐπὶ τοῦ Οὐάλντεκ μετὰ τὴν σύγκρουσιν μὴ δυνάμενοι νὰ θέσωσιν εἰς κίνησιν τὸ ἄδρανές τοῦτο σκαφος ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὸ διότι αἱ λέμβοι τοῦ πλοίου συνετρίβησαν κατὰ τὴν σύγκρουσιν.

Περιμένον λοιπὸν τὴν διαβάσιν πλοίου τινος ἀλλ' εἶχεν ἐπὶ τασούτον, παρασυρόμενον ὑπὸ τῶν ρευμάτων, τὸ Οὐάλντεκ λοξοδρομῆσαι ἀπὸ τοῦ πλάτους ἐκείνου δι' οὐ διεύχονται τὰ πλοῖα συνήθως ὥστε ἔπρεπε νὰ χάσῃ τὸν δρόμον ἐπίσης καὶ τὸ Πιλγκρίν διὰ νὰ συναντηθῶσι.

Κατὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς συγκρούσεως μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν μετὰ τοῦ Πιλγκρίν

Ἐδόθησαν αὐτοῖς αἱ πρώται βοήθειαι.

συναντήθη τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον οἱ πέντε μαῦροι ἔτρωγον τὰς ὀλίγας τροφὰς τὰς ὁποίας εὗρον εἰς τὸν θάλαμον τῶν ἀξιοματικῶν. Ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι νὰ εἰσέλθωσι εἰς τὴν μεγάλην τροφολοχὴν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ὕδωρ εἶχεν εἰσχωρήσει πανταχόθεν καὶ στερούμενοι ὄχι μόνον ὕδατος ἀλλὰ καὶ ποτῶν οἰνοπνευματωδῶν δι' ὧν ἠδύναντο νὰ καταπαύωσι τὴν δίψαν των, ὑπέφερον σκληρότητα. Τὰ βαρέλια τοῦ ὕδατος δεδεμένα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος συνετρίβησαν διὰ τῆς συγκρούσεως.

Τὴν προτεραίαν τῆς συναντήσεως ὁ Τόμ καὶ οἱ σύντροφοί του βασιανισμένοι ἀπὸ τὴν δίψαν εἶχον λειποθυμήσει καὶ μόλις τὸ Πιλγκρίν φθάσαν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἐπ' αὐτῶν ὀλίγων ἀκόμη ὥρων ζωὴν. Τοιαύτη ἦτο ἡ διήγησις τὴν ὁποίαν ὁ Τόμ ἔκαμε μετ' ὀλίγας λέξεις εἰς τὸν πλοίαρχον Ἰλ. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἀμφισβητήσωσιν τὴν φιλαλήθειαν τοῦ γέροντος μαύρου· οἱ σύντροφοί του διεβεβαίωσαν ταῦτα, ἄλλως τὰ γεγονότα συνηγόρου ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλο ὄν ζῶν, σωθὲν ἐκ τοῦ ναυαγίου θὰ ὠμίλει μετ' αὐτὴν εἰλικρινεῖαν, ἐάν ἠδύνατο νὰ ἐμιλῇ. Ἦτο ὁ κύων τὸν ὁποῖον ἡ θεὰ τοῦ Μαύρου ἐταράξεν τόσο, ὡς εἶδομεν. Ὑπῆρχε ἀντιπαθεία τις ἀληθῶς δυσεξήγητος μεταξὺ τοῦ κυνὸς τούτου καὶ τοῦ μαγείρου τῆς ἡμιολίας.

Ὁ Ντίγκο (ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ κυνὸς) ἀνήκεν εἰς τὸ γένος τῶν μεγάλων φυλακῶν κυνῶν, τὸ ὁποῖον εἶνε ἰδιαίτερον εἰς τὴν νεάν Ὀλλανδίαν. Δὲν τὸν εὗρεν ὁμως ὁ πλοίαρχος τοῦ Οὐάλντεκ εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Πρὸ δύο ἐτῶν ὁ Ντίγκο πλανώμενος ἤμειναν ἀπὸ πείναν συνήνησε τὸ πλήρωμα τοῦ Οὐάλντεκ ἐπὶ τῆς δυτικῆς πα-

ραλίας τῆς Ἀφρικῆς, εἰς τὰ περίχωρα τοῦ στομίου τοῦ Κογκό, ὁ πλοίαρχος τοῦ Οὐάλντεκ ἔλαβε τὸ ὠραῖον τοῦτο ζῷον, ὅπερ ὀλίγον ἀκοινώνητον, ἐφαίνετο πάντοτε νὰ λυπῆται δι' ἀρχαῖόν τινα κύριον ἀπὸ τοῦ ὁποίου θὰ ἐχωρίσθη βιαίως, καὶ τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπανεύρῃ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην χώραν.

Σ. Β., τὰ δύο ταῦτα γράμματα κεχαρμένα ἐπὶ τοῦ μεταλλίνου περιλαμίου τοῦ συνείδεον τὸ ζῷον τοῦτο πρὸς παρελθόν τοῦ ὁποίου μάτην θὰ ἐζήτουσαν τὸ μυστικόν.

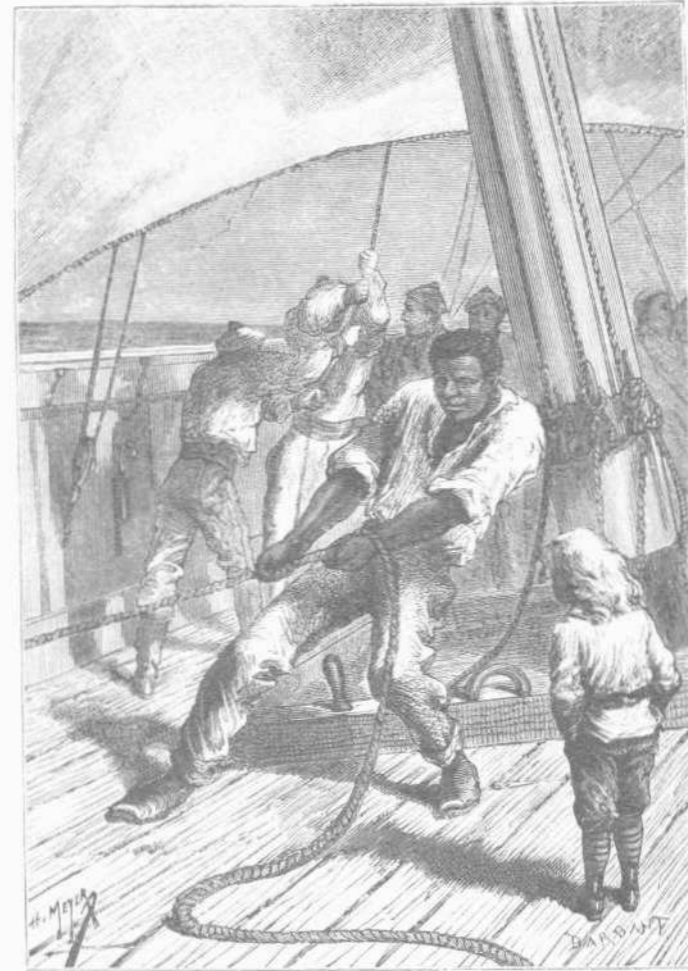
Ὁ Ντίγκο, ζῷον λαμπρὸν καὶ βωμαλίον, μεγαλοσωμότερον τῶν κυνῶν τῶν Πυρρηναίων, ἦτο θαυμασιον εἶδος τῶν ποικίλων φυλακῶν κυνῶν τῆς Νέας Ὀλλανδίας.

Ὅταν ἠνωρθῆτο, ἔρριπτε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἐφαίνετο ὡς ἀνθρώπος κατὰ τὸ ἀνάστημα. Ἡ εὐκαμψία του, ἡ δύναμις τῶν μυῶνων του τὸν κατέστησαν κύνα ἀπ' ἐκείνους οἵτινες ἀνεύσταγμαῖ ἐπιπίπτουσι κατὰ τοῦ πανθηρος καὶ ἀντιμετωπίζουσι θαρραλέως τὰς ἄρκτους.

Τὸ τρίγωνμα τοῦ ἦτο πυκνόν, ἡ οὐρά του ἦτο μακρά καὶ τρι-

χωτὴ καὶ ὡς οὐρά λέοντος δύσκαμπος, καὶ τὸ χρῶμα του βαθύ ὑπόξανθον μετὰ τινα ἀποχρώσεων καὶ κηλίδων λευκῶν. Το ζῷον τοῦτο, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὀργῆς, καθίστατο τρομερόν· καὶ ἐννοητέον ὅτι ὁ Μαύρος δὲν ἰκανοποιήθη ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τῆς ὁποίας τῶ ἔκαμεν τὸ πρότυπον τοῦτο τῆς φυλῆς τῶν κυνῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Ντίγκο, ἐνῶ δὲν ἦτο κοινωνικὸς δὲν ἦτο καὶ κακός· ἐφαίνετο μᾶλλον περιλυσός. Ὁ γέρον Τόμ παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ Οὐάλντεκ, ὅτι ὁ Ντίγκο δὲν ἐδείκνυεν ἐπι-

Μόνος ὁ κολοσσὸς ἔσυρε τὸ σχοινίον

στοσύνην οὐδὲ φιλίαν πρὸς τοὺς μαύρους. Δὲν ἐζήτησε νὰ τοῖς προξενήσῃ κακόν, ἀλλὰ βεβαίως τοὺς ἀπέφυγε καὶ τοὺς ἀπεστρέφετο. Ἰσως ἐπὶ τῆς παραλίας ἐκείνης τῆς Ἀφρικής, εἰς τὴν ἐπλανᾶτο, ὑπέστη πολλὰ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν. Ἄν καὶ ὁ Τὸμ καὶ οἱ σύντροφοί ἦσαν ἄνδρες γενναῖοι, ἐν τούτοις ποτὲ δὲν ἐπλησίασαν αὐτούς. Κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας καθ' ἃς οἱ ναυαγοὶ εὐρίσκοντο εἰς τὸ Οὐάλντεκ, δὲν ἐγνώριζον πῶς ἐτρέφετο, ἀλλ' ὑπέφερε καὶ οὗτος ὡσαύτως σκληρῶς ἀπὸ δίψαν.

Τοιοῦτοι ἦσαν λοιπὸν οἱ ἐπιζῶντες τοῦ ναυαγίου τούτου, ὅπου τὸ πρῶτον κύμα τρικυμίας θὰ κατεπόντιζεν εἰς τὰ βῆθη τοῦ ὠκεανοῦ ὅπου θὰ ἐσύροντο μετὰ τοῦ ναυαγίου καὶ πέντε πτώμακα ἂν μὴ ἡ ἀνέλπιστος ἀφίξις τοῦ Πιλογκρίν, ἐπιβραδυνθεῖσα καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀνέμων καὶ τῆς γαλήνης, δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν πλοίαρχον νὰ διαπράξῃ ἔργον φιλάνθρωπον γενναῖον καὶ θεαρεστον. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ πλοίαρχου εἶχε ἀνάγκη συμπληρώσεως· οἱ πέντε μαῦροι ἀπόλεσαν πᾶν ὃ τι ἐκέρδησαν ἐργαζόμενοι ἐπὶ τρία ἔτη. Ἐσκέφθη καὶ περὶ τούτου ὁ καλὸς πλοίαρχος. Μετὰ τινα ἐκφόρτων εἰς Βαλπαραιζό, θὰ ἀνῆρχοντο παραπλέοντες τὴν Ἀμερικανικὴν ἀκτὴν μέχρι τῆς παραλίας τῆς Καλλιφορνίας. Ἐκεῖ ὁ Τὸμ καὶ οἱ σύντροφοί του θὰ εὐρίσκον ἐργασίας ἐπικερδεῖς παρὰ τῷ ἐξοπλιστῇ Ἰωάννῃ Γ. Βελντόν, καθ' ἃ διεββαίωσαν αὐτοὺς ἢ γενναῖα σύζυγος ἐκείνου, καὶ θὰ εὐρίσκον πᾶσαν εὐκολίαν ὅπως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Πενσυλβανίαν.

Οἱ γενναῖοι οὗτοι ἄνδρες, βεβαιωθέντες περὶ τοῦ μέλλοντός των, εὐχαρίστουν τὴν Κυρίαν Βελντόν καὶ τὸν πλοίαρχον Ἴλ. Καὶ βεβαίως πολλὰ ᾤφειλον εἰς τούτους καὶ αὐ καὶ ἦσαν μαῦροι πτωχοὶ ἠλπίζον ἐν τούτοις νὰ δεῖξωσιν μίαν ἡμέραν τὴν εὐγνωμοσύνην των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Σ. Β.

Τὸ Πιλογκρίν ἐπανέλαβε τὸν δρόμον του, καὶ προσεπάθει νὰ προχωρήσῃ ὅσον ἦτο δυνατόν πρὸς τὴν ἀνατολήν. Ἡ δυσχερὴς ἐπιμονὴ τῆς γαλήνης ἀνησυχάζε τὸν πλοίαρχον Ἴλ, ὅχι διὰ μιᾶς ἢ δύο ἑβδομαδῶν ἀργοπορίαν κατὰ τὸν καταπλουν ἀπὸ τῆς Νέας Ζηλανδίας εἰς τὸ Βαλπαραιζό, ἀλλὰ διότι ἐκ τῆς ἀργοπορίας ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ἡ Κυρία Βελντόν. Ἐν τούτοις ἡ Κυρία Βελντόν δὲν παρεπονείτο καὶ ὑπέφερε

φιλοσοφικῶς τοὺς κόπους. Τὴν ἡμέραν ταύτην 2 Φεβρουαρίου, περὶ τὴν ἑσπέραν ἐξηφανίσθη πλέον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των τὸ ναυαγιον καὶ ὁ πλοίαρχος Ἴλ ἐφρόντιζε πῶς νὰ τοποθετήσῃ ὅσον ἦτο δυνατόν καταλλήλως τοὺς ναυαγούς, τὸν Τὸμ καὶ τοὺς συντρόφους του. Ὁ θαλαμος τῶν ναυτῶν δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ πάντας, διὰ τοῦτο τοὺς ἐτοποθέτησαν ὑπὸ τὸ κατάστρωμα τῆς πύρας. Ἄλλ' οἱ γενναῖοι ἄνδρες ἐσκληραγωγημένοι δι' ἐργασίας μικράς δὲν ἔταλαιπωρήθησαν ὑπὸ ὥραιον καιρὸν θερμὸν καὶ ὑγιᾶ καὶ ἡ κατοικία τῶν ἦτο ἐπαρκὴς διὰ τὸν καταπλουν. Ὁ Θωμᾶς, ὁ Αὔγουστίνος, ὁ Βαρθολομαῖος, ὁ Ἀκταίων καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐπεθύμουν νὰ εἶναι ὠφέλιμοι εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μὲ τοὺς ἀμετακλήτους τούτους ἀνέμους ὕψ' οὓς τὰ ἰστία ἦσαν πάντοτε τεταμένα καὶ κοῖλα δὲν ὑπῆρχεν ἐργασία. Ἐν τούτοις ὅταν προέκειτο περὶ λοξοδρομήσεως ὁ γέρον μαῦρος καὶ οἱ σύντροφοί του ἐσπεύδον νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ πλήρωμα. Ἦτο λαμπρὸν θέαμα ὅταν ὁ κολοσσῶδες Ἡρακλῆς ἔσυρε κανὲν σχοινίον. Ὁ ῥωμαλαῖος μαῦρος, ὑψηλὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα ἐξ πόδας μόνος τοῦ ἰσοδυνάμει πρὸς ἓνα γέροναν (βαρούλκ ν μηχάνημα). Ἰπερβαλλόντως δ' ἔχαιρεν ὁ μικρὸς Ἰακώβος νὰ βλέπῃ τὸν γίγαντα ἐργαζόμενον δὲν τὸν ἐφοβεῖτο καθόλου. Ὁ Ἡρακλῆς τὸν ἐχόρευεν εἰς τοὺς βραχιόνάς του ὡς ἂν νὰ ἦτο παιδίον ἀπὸ φελλόν καὶ ὁ μικρὸς ἐξεβαλλεν κραυγὰς χαρὰς ἀτελευτήτους.

— Σήκωσε με πάρα πολὺ ὑψηλὰ Ἡρακλῆ, ἐφώναζεν ὁ μικρὸς Ἰακώβος.

— Ἰδοὺ, κύριε Ἰακώβε, ἀπῆντα ὁ Ἡρακλῆς.

— Εἶμαι παρὰ πολὺ βαρὺς; Αἶ;

— Ὡ ναί, δὲν σε αἰσθάνομαι διόλου.

— Αἶ λοιπὸν ὑψηλότερα ἀκόμη εἰς τὸ ἄκρον τῆς χειρός σου.

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρατῶν τοὺς δύο μικροὺς πόδας τοῦ παιδίου εἰς τὴν πλατεῖαν παλαμην τοῦ τὸ περιεπάτει ἕως γυνοστής εἰς ἀμφιθέατρον. Ὁ Ἰακώβος ἐφαίνετο μέγας, μέγας, καὶ τοῦτο τὸν διεσκέδαζε πολὺ. Προσεπάθει νὰ εἶναι βαρὺς καὶ πρὸς τοῦτε συνέθλιβε τὰς δυνάμεις του ἀλλ' ὁ κολοσσὸς δὲν τὸ παρετήρει.

Ὁ Ντικ-Σάντ λοιπὸν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἦσαν οἱ δύο ἀχώριστοι φίλοι τοῦ μικροῦ Ἰακώβου μετ' ὀλίγον προσετέθη καὶ τρίτος.

(Ἔπεται συνέχεια)

[Κατὰ τὸν Ἰούλιον Βέρν]

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΣΦΥΡΙΧΤΡΑΙΣ

ἮΟΣΟΙ καὶ ἀπὸ τοὺς μαθητάς δὲν θὰ ἤκουσαν τὸ ὄνομα τοῦτο προφερόμενον ὑπὸ αὐτοσχεδίων ἀρχαιολόγων, ὑπὸ ἀρχαιοκαπήλων μικρῶν διατριβόντων ἐκεῖ περὶ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἢ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ σοβαρωτέρων πωσσυλλεκτῶν, ἀποδιδόμενον εἰς ὠρισμένης κατασκευῆς ἀρχαῖα ἀγγεῖα ἐν τοῖς τάφοις ἀνευρισκόμενα. Καὶ πόσοι εἴτε δὲν θὰ ἐπανέλαβον αὐτὸ, χωρὶς νὰ γνωρίζωσιν ὅτι ὑποπίπτουσιν εἰς πλάνην, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ὅταν αὐταὶ δὲν μεταδίδονται ὅπως δεῖ καὶ παρὰ τοῖς ἀπειροτέρους καὶ ἀπλουστέροις περὶ τὰ τοιαῦτα.

Σφυρίχτραις λοιπὸν ὀνομάζουσιν οἱ ἀπλοῦστεροι τυμβωρυχοῦντες ὡς καὶ οἱ ἀρχαιοκαπηλοὶ, ἀγγεῖα σχεδὸν σφαιρικοῦ σχήματος, μετὰ βραχέος λαιμοῦ, μεγάλων δὲ καὶ δισκοειδῶν χιλιῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων στενὴ σχετικῶς ἢ ὀπὴ ἢ τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου, φέροντα λαβὴν μίαν ἢ μάλλον κἀθετον συνοχὴν τοῦ χιλιῶς τοῦ ἀγγείου μετὰ τοῦ σφαιροειδοῦς σώματος αὐτοῦ. Καὶ ὀνομάζουσιν αὐτὰ σφυρίχτραις γνωρίζετε διὰ τί; Διότι διὰ τῆς ἐμφυσήσεως ἐπὶ τοῦ στομίου ἀποτελοῦσιν ἦχόν τινα ἀναλογον πρὸς τὸ μέγεθος τῆς κοιλοτητος τοῦ ἀγγείου. Ἀλλὰ μὴπως καὶ πᾶν ἄλλο ἀγγεῖον διὰ τῆς ἐμφυσήσεως δὲν ἀποδίδει τοιοῦτον ἦχον, ὅταν εἶνε κλειστὸν οὕτω κατὰ τὸ στόμιον, ὡς αὐτὸ κἀνοῦμεναι σφυρίχτραις; Ὡστε ἀπλῶς ὁ ἦχος δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς

βάσις τῆς χρήσεως καὶ τῆς ὀνομασίας αὐτῶν.

Ἰπῆρξαν ὁμῶς τινές, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τῆς ἀπατηλῆς ταύτης ὀνομασίας προαχθέντες, ἐνεκα τῆς ἀνευρέσεως πολλῶν τοιοῦτων ἐν τάφοις ἀρχαίους (ἐν Ἰανάγγρα ἀνευρέθησαν καὶ 80—100 τοιαῦτα ἐντὸς ἐνὸς ταφοῦ), διαφόρου δὲ μεγέθους, ἐνεκα τοῦ ὅποιου καὶ διαφόρον ἦχον ἐμφυσώμενα ἀνεδίδον, προέβησαν εἰς τὸ νὰ δεχθῶσιν ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐν σειρά ἀπετέλουν πλήρη τὴν διατονικὴν κλίμακα. Οὕτως ὁ ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις Ρώσσοσ πρεσβευτῆς Σαβούρωφ, ὁ οὐκ ὀλίγα ἐκπατρίσας ἐξ Ἑλλάδος τῶν ἀρχαίων λειψάνων, συλλογὴν σπουδαιοτάτην ἐντεῦθεν ἐξαγαγὼν, οὐκ εὐκαταφρόνητον διὰ τὸ τίμημα εἰς τὰ θυλακία εἰσαγαγὼν διὰ τῆς ἀπεμπολήσεως ταύτης, θεραπέυων καὶ τὴν μουσικὴν μετ' ἐπιμελείας καὶ τὸν Κερδῶν τῷ Μουσηγιῇ ἀρμόσας, εἶχε τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἐζήτησε σειράν ὄλην τούτων, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἀπέληξε, μάρτην δ' ἀπέθη ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἐκείνη. Διότι πληθὺς τῶν τοιοῦτων ἀγγείων, οὐχὶ μόνον τῶν κακῶς καλουμένων σφυρίχτρων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων παντός εἶδους, ἀνευρίσκονται ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ταφῷ. Οὕτως ἐξῴθεν τοῦ Πειραιῶς, ἐν ἀνεσκαφῇ ταφοῦ τινός, ἀνεῦρον περὶ τὰ ἐνενήκοντα ἀνισομεγέθη ἀγγεῖα, ἐχόντα τὸ σχῆμα τῶν ἀγγείων, τὰ ὅποια καλοῦσιν κατ' ἄλλην πεπλανημένην ἐκδοχὴν δακρυρρόα, τὰ στενόμακτρα ἐκείνα ἀτρακτοειδῆ πῆλινα ἀγγεῖα, τὰ ὅποια καὶ ταῦτα διὰ τῆς ἐμφυσήσεως διαφόρους δύναται νὰ ἀποδώσωσι τοὺς ἦχους. Καὶ εἰς ταῦτα λοιπὸν πάντα ζητητέον μουσικὴν σχέσιν πρὸς ἄλληλα ἢ ἰδιότητα σφυρίχτρων;

Οὗτε μουσικὴ τις σχέσις πρέπει νὰ ζητηθῇ, οὔτε σφυρίχτραις πρέπει νὰ ὀνομαζῶνται, οὐδέ πρὸς χρῆσιν τινα ἀνάλογον ἦσαν προωρισμένα.

Ἀλλὰ τί τὸ ὄνομα αὐτῶν, τίς ἡ χρῆσις, πῶς εὐρίσκονται ἐν τοῖς τάφοις;

Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα βεβαίως εἶνε τὰ παρ' Ἀριστοφάνει ληκυθία. Ἐχρησίμευον τὸ παλαιὸν εἰς τοὺς νέους ἐν τοῖς γυμνασίοις εἰς ἐναπόθεσιν τοῦ χρησίμου ἐλαίου καὶ ἐφέροντο ἀνηρητῆμενα ἀπὸ τοῦ ζωστήρος ἢ τῆς χειρός διὰ μικροῦ ἱμάντος διερχομένου διὰ τῆς πρὸς τοῦτο χρησιμεύσεως καὶ καταχρηστικῶς καλουμέ-

νης λαβής. Ἐκ τοῦ στενοῦ στομίου αὐτῶν κατὰ σταγόνα κατέπιπε τὸ ὕγρον, τὰ δὲ χεῖλη ἦσαν πεπλατυσμένα ἐπίτηδες, ἵνα μὴ τι τοῦ ἀπομένοντος ἐπ' αὐτῶν ἐλαίου περιέχρει τὸ σῶμα τοῦ ληκυθίου, ἀλλ' ἀπομένον ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ δίσκου ἀπεμάσσειτο εὐκόλως τῇ παλάμῃ. Ἐπὶ ἀναγλύφων καὶ εἰκόνας φαίνονται συνήθως ἐξηρητημένα ἀπὸ τῆς χειρὸς νεανίων, ἐσώθησαν δὲ ἄπειρα πῆλινα, πολλά δὲ καὶ χαλκᾶ. Τὰ πῆλινα εἶνε συνήθως χρώματος κίρρου καὶ φέρουσιν εἰκόνα χρώματος καστανοῦ εἰκονίζουσαν οἷον ἐπίπτεργας ἢ φύλλα πέντε συνήθως περὶ κέντρον τι συμμετρικῶς διατεθειμένης ἐνίοτε φαίνεται πρὸς τὸ κάτω μέρος εἶδος οὐρᾶς πτηνοῦ. πολλά δὲ φέρουσι καὶ βάσιν ταπεινῆν, ἰδίως τὰ χαλκᾶ.

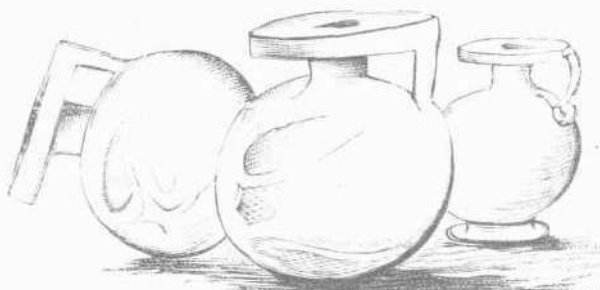
Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἀνευρέθησαν ἐν μεγάλῃ πληθύνει ἐν τοῖς τάφοις τῆς Ταναγράς περὶ τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλων

μερῶν τάφοις. Κεῖνται δὲ ἐν τούτοις κατὰ τὴν συνήθειαν, ἣν εἶχον οἱ παλαιοὶ νὰ καταθέτωσιν ἐντὸς τῶν ταφῶν ἢ καὶ περὶ αὐτοὺς παντὸς εἶδους ἀγγεῖα, περικαλλέστατα πολλακίς καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ καὶ ὑέλινα καὶ πῆλινα καὶ πάσης ὕλης, μετὰ εἰκόνων καὶ γλυφῶν ἐξόχων, διευκρινίζουσῶν ἡμῖν πολλὰ τῶν τοῦ βίου τῶν παλαιῶν. Ὅπως πάντα τὰ λοιπὰ ἀγγεῖα, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ ληκυθία ἀπέτελουν μέρος τοῦ ἐνταφίου διακόσμου, τῶν ἀφιερωμάτων ἐκείνων, ἅτινα ἀφιερῶντο τῷ νεκρῷ ἢ τῇ μνήμῃ αὐτοῦ καὶ ἔφερον τὴν γενικὴν ὀνομασίαν κτερίσματα.

Οὐδεμία λοιπὸν σχέσις τῶν ἀγγείων τούτων πρὸς τὰς σφυρίκτρας ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τῶν ὁποίων πρέπει νὰ φέρωσι τὸ τῶν ληκυθίων.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 20ῃ Ἰουλίου 1894.

ΔΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΙΛΤΗΣΗΣ.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ
ἢ διὰ δόξαις τοῦ Ἑρμοῦ πρὸ τοῦ Ἡλίου.

Δὲν εἶναι κλέπτης ὁ Ἑρμῆς ἐκ παναρχαίων χρόνων ;
Ἡ μήπως δὲν προῦξένῃσε καὶ μέοιεναν καὶ πόνον
Καὶ ἄλλατε εἰς τὸν θεὸν Ἀπόλλωνα ἀοιάζων
Γὰς βούε του καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Φοῖβου ἐκδιάζων
Να τῷ διδάξῃ μουσικὴν : τὰς βούε δὲν εἶχε κούφει
Κ' ἐζητεὶ μάτην ὁ θεὸς νὰ τὰς ἀνακαλύψῃ
*Ω ν' ἀποδώσῃ ἕστερεε τὰ ζῶα τότε μόνον
Ἄφου τὴν τέχνην τὴν λαμπρὰν ἐξεμάθε τῶν τῶνων...
Τι ἄπειρον λοιπὸν καὶ νῦν πρὸ θησανροῦ ἂν θεῖου
Ὁ κλέπτης διερχόμενος τοῦ παμφαοῦς Ἡλίου,
Πρὸ τοῦ ἐκλάμπρου δίσκου του, χρυσῶν ἀκτίνων πλοῦτον
Ὁ Ἀργεῖφόντης οὐδαμῶς ἐφείδατο, καὶ τούτου
Ἄλλα, κακὴν ποιούμενος καὶ πάλιν χρῆσιν
Κατέκλεψε τὸν Ἡλίον κ' ἠμαύρωσε τὴν Κτίσιν...
Διότι ἢ κατήφεια πῶς αὕτη τοῦ Ἡλίου
Ἐξηγητῆα κάλλιον ἐν τέλει Ἀπριλίου
Ἡ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἑρμῆς, ὁ παλαίος ἐχθρὸς του
Ὁ ἀρχικλέπτης τῶν θεῶν διέβη ἀπ' ἑμποῦς του ;
Μὴ ἀμελῶν παντάπασιν νὰ διαπράξῃ πάλιν
Κατορθῶν ἀξιώτατον αὐτοῦ, κλοπὴν μεγάλην.
Ἀλλά, Ἑρμῆ, προσόδευσε καὶ συγχαρητηρίων,
Ὅς βλέπω, εἰδαὶ ἄξιος μυρίων καὶ μυρίων...
Ἄν βόας μόνον ἐκλεπτες ἐπὶ τῶν πλά' Ἑλλάνων,
Δραγμάς νῦν κλέπτεις ἐκ χρυσοῦ ἠλιακῶν ἀκτίνων.
Πλὴν φεῦ ! οὐδ' ἀργυρῶν δραχμῶν νῦν ἔχομεν καμμίαν
Διὸ σοὶ ἀλευθύνωμεν δεήσεις περισσὰς !
Οἰκτεροῦν, οἰκτεροῦν ἡμᾶς καὶ πρὸς παρηγορίαν
Δραγμάς ἀκτίνων ἄφες, κἂν νὰ δλέπωμεν χρυσῶδες.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΓΡΑΦΙΑ

(Συνέχεια ἴδε σελ 26)

Τὸ σύστημα τοῦτο πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν εἰς πᾶσαν περίστικιν: Ἦτοι ἐν πρώτοις ἀγομεν τὸν κεντρικὸν μεσημβρινόν, εἶτα κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ πίναξ καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἣν θέλομεν νὰ παραστήσωμεν, σημειοῦμεν ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τούτου ἴσας ἀποστάσεις δεικνύουσας τὰ σημεῖα, δι' ὧν θὰ ἀχθῶσιν οἱ παραλλήλοι. Ἐπειτα τῇ βοήθειᾳ τοῦ σχήματος 1 εὑρίσκομεν τὰ σημεῖα διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀχθῶσιν οἱ λοιποὶ μεσημβρινοὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων παραλλήλων, τουτέστιν ἐπὶ τοῦ βορειοτέρου καὶ ἐπὶ τοῦ νοτιωτέρου παραλλήλου, καὶ ἐνώνομεν τὰ εὐρεθηντα σημεῖα. Τὸ ΑΒ τοῦ σχήματος 1 δεικνύει πάντοτε τὴν ἀπόστασιν ἣν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους οἱ παραλλήλοι καὶ τὸ ΒΓ εἶνε πάντοτε διηρημένον εἰς 90 ἴσα μέρη.

Ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον τοῦ πίνακος οὐδεὶς μεσημβρινός, τοῦ ὁποίου νὰ ποιῶμεθα χρῆσιν ὡς ἀνωτέρω κατεδείξαμεν, τότε κατασκευάζομεν εἰκονικὸν κεντρικὸν μεσημβρινόν, ἥτοι ἀγομεν διὰ μολυβδίδος μίαν κεντρικὴν γραμμὴν καὶ τοὺς παραλλήλους ὡς ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω. Διὰ νὰ εὐρωμεν δὲ τὰ σημεῖα, διὰ τῶν ὁποίων πρέπει ν' ἀχθῶσιν οἱ δύο πλησιέστεροι εἰς τὸ κέντρον τοῦ πίνακος μεσημβρινοί, φέρομεν ἑκατέρωθεν τῆς κεντρικῆς γραμμῆς τὸ ἥμισυ μόνον τῆς ἀποστάσεως, ὅπερ εὐρωμεν διὰ τὸν παραλλήλον. Ἐνωσιεται δὲ οἴκοθεν ὅτι τὰ σημεῖα τῶν ἄλλων μεσημβρινῶν τῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμὰς τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων ἤδη δύο μεσημβρινῶν, πρέπει νὰ ἔχουσιν ὀλόκληρον τὴν ἀπόστασιν. Ἀφοῦ οὕτω ἀχθῶσιν οἱ ἀναγκαῖοι παραλλήλοι καὶ μεσημβρινοὶ, ἐξαλείφομεν τὴν διὰ μολυβδίδος κεντρικὴν γραμμὴν.

Σχεδιαγραφίαι. Συμπληρώσαντες τὴν προβολὴν χαρασσομεν τότε διὰ μολυβδίδος εἰλαφρῶς καὶ ἐπιμελημένως τὰ ὅρια τῆς χώρας, διὰ γραμμῶν δὲ ἀδυνάτων σημειοῦμεν τὴν διεύθυνσιν τῶν ὄρεων καὶ τὴν ροήν τῶν ποταμῶν.

Ἐπιχρῶσις. Ἄν εἶνε ἀνάγκη νὰ σημειώσωμεν τὰς πολιτικὰς διαιρέσεις διὰ χρωμάτων, τότε ἐπιχρωματίζομεν αὐτάς πρὶν ἢ γράψωμεν τὴν διὰ μελανῆς διότι ἄλλως ἢ μελανῆ ἐξαπλοῦται. Τὸ χρῶμα πρέπει νὰ μὴ εἶνε πυκνόν, ἀλλ' ἀραιόν. Ἄν δὲ πρόκηται νὰ ἐπιχρῶσωμεν μεγάλην ἐπιφάνειαν, ὑγραίνομεν τὸ ὅπι-

σθεν τοῦ χάρτου δι' ὕδατος ἢ ἐπιπνέομεν ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πρὸς ἐπιχρῶσιν, τοιοῦτοτρόπως δὲ τὸ χρῶμα ἐκτείνεται εἰςου. Πρὶν προβῶμεν καὶ εἰς ἄλλην ἐπιχρῶσιν, πρέπει νὰ ἀφίνωμεν τὴν προσηγθεῖσαν νὰ ξηρανθῇ, διότι ἄλλως κατὰ τὸ σημεῖον τῆς συνεπαφῆς τὰ διάφορα χρῶματα θὰ ἀναμιγνύωνται.

Παράλια. Τὰ παράλια τῆς χώρας πρέπει νὰ σημειῶνεται διὰ κυανοχρῶου μελανῆς καὶ γραφίδος μετρίως παχείας, ἢ δὲ γραμμῆ τῆς παραλίας νὰ μὴ εἶνε μήτε πολὺ λεπτῆ, μήτε πολὺ δύσκαμπτος, ἀλλὰ ἑλαφρῶς κυματοειδῆς διὰ νὰ δεικνύῃ τοὺς κατακολιτισμοὺς αὐτῆς. Δυναμέθα ὅμως καὶ διὰ γραμμῆς μαύρης νὰ σημειώμεν τὰ παράλια, καὶ ἀφοῦ ξηρανθῇ ἢ μελάνη νὰ κάμωμεν ἐπιχρῶσιν κυανθῆν πέριξ τῶν παραλίων διὰ χρωστήρος ἢ διὰ κυανθῆς μολυβδίδος ἢ καὶ νὰ σκιαζῶμεν τὰ παράλια διὰ γραμμῶν πυκνῶν καὶ παραλλήλων, ὅτε αἱ γραμμῆ νὰ μὴ εἶνε μήτε πολὺ παχεῖαι μήτε πολὺ μακραὶ, ἀλλὰ πασαι εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐντελῶς παραλλήλοι πρὸς τὸ ἄνω καὶ κάτω γέισον τοῦ πίνακος, ἄλλως φαίνεται ὁ πίναξ ἀφιλόκαλος καὶ δυσκρεστός εἰς τὰ ὄμματα τοῦ θεατοῦ, ὡς π. χ. ἢ βορειοδυτικὴ παράλια τῆς Αὐστραλίας.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ἰχνογραφῶμεν τοὺς ποταμοὺς ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰς πηγὰς αὐτῶν διὰ λεπτῆς κυματοειδοῦς γραμμῆς, βαθμηδὸν δὲ καθόσον προβαίνομεν πρὸς τὴν παραλίαν καὶ τὰς ἐκβολὰς αὐτῶν παχύνωμεν τὴν γραμμὴν δὲν πρέπει δὲ νὰ ἠμοιῶζωσιν οἱ ποταμοὶ πρὸς εὐθείαν γραμμὴν καθὼς ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ οἱ ποταμοὶ Φλίνδερικ καὶ Βικτώρια. Σημειοῦμεν δὲ ἐπὶ τοῦ πίνακος τοὺς κυριωτέρους ποταμοὺς, διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνωμεν τὸν πίνακα δι' ἀνωφελῶν μικροτέρων ποταμῶν καὶ παραποταμῶν. Αἱ ὄχθαι τῶν λιμνῶν ἐπίσης σημειοῦνται ὡς τὰ παράλια τῶν ἠπειρῶν καὶ νήσων καὶ σκιαζοῦνται ἐσωτερικῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Ὅρη. Ἡ ὑποτύπως τῶν ὄρεων ἐν τῷ πίνακι εἶνε τὸ δυσκολώτερον μέρος αὐτοῦ καὶ ἀπαιτεῖ μεγάλην ἐξασκήσιν. Ἀλλὰ διὰ μαθητῆν εἶνε ἀρκετὸν νὰ σημειῶνῃ αὐτὰ διὰ γραμμῶν παραλλήλων καὶ ἴσων, καθόσον δὲ προχωρεῖ πρὸς τὰ ὑψηλότερα μέρη νὰ πυκνῶνῃ τὰς γραμμὰς διὰ νὰ καταφαίνωνται τὰ σχετικὰ ὕψη τῶν ὄρεων.

Πόλεις. Αἱ πρωτεύουσαι τῶν κρατῶν, καί αἱ πόλεις πρέπει νά σημειώνωνται δι' ἰδιαιτέρων σημείων τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν νά ἄρχωνται ἀπὸ τῶν σημείων τούτων ἢ νά λήγωσιν εἰς αὐτά.

Γραφή. Πρὸς γραφήν τῶν ὀνομάτων τῶν πολιτικῶν διαιρέσεων, τῶν θαλασσῶν, ποταμῶν, πόλεων καὶ ὄρεων κτλ. πρέπει νά μεταχειριζώμεθα διάφορα γράμματα. Ὁ τίτλος τοῦ πίνακος δύναται νά γραφῆ διὰ συνήθων κεφαλαίων γραμμάτων ἢ γοθικῶν ἢ ἄλλως κεκοσμημένων. Τὰ ὀνόματα πρέπει νά γράφωνται ὅσον τὸ δυνατόν παραλλήλῃ πρὸς τὸ ἄνω καὶ κάτω γεῖσον τοῦ πίνακος πρὸ πάντων τὰ περί τῶν παραλίω. Δέν εἶνε ὅμως δυνατόν νά συμμορφωνώμεθα πάντοτε πρὸς τὸν κανόνα τούτον καὶ μάλιστα προκειμένου νά σημειωθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν πολιτικῶν διαιρέσεων, τῶν ποταμῶν καὶ ὄρεων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γράφονται κατὰ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν. Τὰ γράμματα δὲν πρέπει νά εἶνε πολὺ παχέα νά τίθενται δὲ εἰς ἴσας ἀποστάσεις. Γράφοντες τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων δὲν εἶνε ἀνάγκη νά ἐπεκτείνωμεν αὐτά ἐπὶ πολὺ. π. χ. *Ἀθῆναι* φαίνεται καὶ ἀναγινώσκεται καλλιτερον ἢ *Ἄ θ η ν α ι*. Τὰ εὐθέα γράμματα εἶνε εὐανγνωστότερα τῶν κυρτῶν.

Κατωτέρω καταχωρίζομεν πίνακα χρησιμώτατον πρὸς κατασκευὴν χαρτῶν. Ἐν αὐτῷ σημειοῦμεν διὰ κλασμάτων εὐνημονεύτων τὰς διαστάσεις τῶν μεσημβρινῶν ἐπὶ διαφόρων παραλλήλων. π. χ. εἰς τὴν 48^ο βλέπομεν ὅτι ἡ διάστασις εἶνε μικροτέρα κατὰ 2/3 τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἰς τὴν 60^ο κατὰ 1/2, εἰς τὴν 70^ο κατὰ 1/3 κτλ.

Ἐπὶ τοῦ Ἰσημρ.	=	1
Εἰς τὴν 10 ^ο	=	1 περίπου
» » 24 ^ο	=	9/10
» » 33 ^ο	=	5/8 (ἢ 10/12)
» » 37 ^ο	=	3/5 (ἢ 8/10)
» » 42 ^ο	=	3/4 (ἢ 9/12)
» » 48 ^ο	=	2/3 (ἢ 6/12)
» » 53 ^ο	=	3/5 (ἢ 6/10)
» » 60 ^ο	=	1/2 (ἢ 5/10)
» » 65 ^ο	=	3/12
» » 66 ^ο	=	2/5 (ἢ 4/10)
» » 70 ^ο	=	1/3 (ἢ 4/12)
» » 72 ^ο	=	3/10
» » 80 ^ο	=	1/5 (ἢ 2/12)
» » 90 ^ο	=	0

Οὕτως ὅταν εἰς πίνακά τινα οἱ παραλλήλοι ἢ οἱ μεσημβρινοὶ ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπέχων ἀλλήλων κατὰ 6 ὑφεκατόμετρα, εἰς τὸν 48^ο παραλλήλον ἡ διάστασις τῶν μεσημβρινῶν πρέπει νά εἶνε τὰ 2/3 ἦτοι 4 ὑφεκατόμετρα, εἰς τὸν 60^ο παραλλήλον τὸ 1/2 ἦτοι 3 ὑφεκατόμετρα, κτλ.

Αἱ κλίμακες τῶν πινάκων — Ὀνομάζομεν κλίμακα, τὴν σχέσιν ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν διαστάσεων πίνακος τίνος καὶ τῆς πραγματικῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπιφανείας, ἣν περιστᾷ.

Διὰ νά εὐρωμεν εἰς ποίαν κλίμακα εἶνε κατεσκευασμένος πίναξ τις, διακρίνομεν τὸ πραγματικὸν μήκος τῶν παραλλήλων διὰ τοῦ τοῦ πίνακος. Τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως ταύτης δεικνύει τὴν κλίμακα τῆς σμικρύνσεως εἰς ἣν ὁ πίναξ εἶνε κατεσκευασμένος. π. χ. εἰς τὸν πίνακα τῆς Αὐστραλίας οἱ παραλλήλοι ἐχράχθησαν ἀπὸ 10^ο εἰς 10^ο καὶ εἰς μέγεθος Ομ. 3367. Διὰ νά εὐρωμεν τὴν κλίμακα τοῦ πίνακος τούτου πολλαπλασιάζομεν 111,111 μέτρα (ἐκτασιν ἐπὶ τῆς γῆς μίαις μοίρας πλάτους) $\times 10$ καὶ διακρίνομεν διὰ τοῦ Ομ. 3367. Ὅθεν ἐξαγομεν ὅτι τὸ Ομ. 3367 (ἐκτασιν τῶν 10^ο ἐπὶ τοῦ πίνακος) εἰσέρχεται 33,000,000 φορές εἰς τὸ 111,111 $\times 10$ (ἐκτασιν τῶν 10 μοιρῶν ἐπὶ τῆς γῆς), ἦτοι ὅτι ὁ πίναξ οὗτος εἶνε 33,000,000 φορές μικρότερος τῆς πραγματικῆς Αὐστραλίας, καὶ λέγομεν ὅτι ἡ Αὐστραλία περισταται ἐνταῦθα ὑπὸ κλίμακα $\frac{1}{33\,000\,000}$

Διὰ νά εὐρωμεν εἰς ποίαν ἀπόστασιν πρέπει νά χαράξωμεν τοὺς παραλλήλους ἐπὶ πίνακος, οὔτινος μᾶς δίδεται ἡ κλίμαξ διακρίνομεν 111,111 μ. (πραγματικὸν μήκος μίαις μοίρας πλάτους) διὰ τῆς ἐν τῇ κλίμακῃ σημειουμένης σμικρύνσεως. Τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως ταύτης περιστᾷ τὸ μέγεθος τῆς μοίρας τοῦ πλάτους ἐπὶ τοῦ πίνακος. Ἄν ἡ ἀπόστασις τῶν παραλλήλων περιέχει πολλὰς μοίρας τότε πολλαπλασιάζομεν 111,111 μ. ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοιρῶν καὶ διακρίνομεν διὰ τῆς σμικρύνσεως τῆς κλίμακος. π. χ. ὅταν θέλωμεν νά εὐρωμεν τὴν ἀπόστασιν εἰς ἣν πρέπει νά χαράξωμεν ἐπὶ τοῦ πίνακος παραλλήλους ἀπέχοντας 5^ο ἀπ' ἀλλήλων καὶ εἰς κλίμακα 1: 12,000,000, πολλαπλασιάζομεν 111,111 μ. $\times 5^ο$ καὶ διακρίνομεν διὰ τοῦ 12,000,000. Τὸ πηλίκον 0 μ. 0463 εἶνε ἴσον πρὸς τὴν ἐκτασιν 5^ο ἐπὶ τοῦ πίνακος.

(Ἴπεται συνέχεια)

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Αἱ παροιμίαι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων εἶναι ἐν χρήσει παρά τοῖς πολλοῖς. Ἐκαστος λαός, πεπολιτισμένος ἢ βάρβαρος, ἔχει τὰς παροιμίας αὐτοῦ. οὕτως ἔχομεν ἐθνολογικῶς παροιμίας ἑβραϊκᾶς, φοινικικᾶς, ἑλληνικᾶς, ρωμαϊκᾶς, ἀραβικᾶς, περσικᾶς, Ἰνδικᾶς, σινικᾶς, ἰαπωνικᾶς κλπ. Ἡ δ' Ἑκκλησία ἡμῶν τὸ ἐκ τῶν παροιμιῶν ὄφελος ἀναγνωρίζουσα θέσπισεν ἵνα καθ' ἅπασαν τὴν Μ. Τεσσαρακοστήν ἀναγινώσκωνται ἐν τῷ Ἑσπερινῷ— πλὴν σαββάτου καὶ κυριακῆς— αἱ παροιμίαι τοῦ Σολομῶντος.

Ἀπειρὸν πληθὺν παροιμιῶν παντοίας ὕλης καὶ ἐπὶ πᾶσῶν τῶν βιωτικῶν περιστάσεων εἶχον οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπίσημοι δ' ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἰδίως φιλόσοφοι, δὲν ἀπηξίωσαν ν' ἐπιληφθῶσι τῆς συλλογῆς καὶ ἐρμηνείας τῶν ἑλληνικῶν παροιμιῶν. Ταυτοῦτοι ἀναφέρονται Ἀριστοτέλης, Θεόφραστος, Χρυσίππος, Κλεάνθης καὶ ἄλλοι, ὧν δυστυχῶς τὰ ἔργα δὲν περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν· μόνον συλλογᾶς τινος μεταγενεστέρων ἔχομεν, Ζηνοβίου τοῦ σοφιστοῦ, Διογενιανοῦ τοῦ Ἡρακλειώτου, ἀκμασάντων ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀδριανοῦ Καίσαρος, Μιχαὴλ Ἀποστολίου, Γρηγορίου Κυπρίου καὶ ἄλλων.

Τὶ δ' ἐστὶ παροιμία ;
Διάφοροι διάφορους ἔδωκαν ὀρισμοὺς· προτάσσομεν τὸν τοῦ Ἀριστοτέλους, ὡς ἐκφραστικώτερον καὶ περιεκτικώτερον. *Αἱ παροιμίαι, λέγει ὁ ὕπατος τῶν φιλοσόφων, παλαιὰς εἰσι φιλοσοφίας ἐν ταῖς μερίσταις ἀνθρώπων φθοραῖς ἀπολομένης ἐγκαταλείμματα, περισωθέντα διὰ συντομίαν καὶ δεξιότητα.* Σύμφωνας σχεδὸν τῷ τοῦ Σταγειρίτου καὶ ὁ τοῦ ἀοιδίου Κοραῆ. *Αἱ παροιμίαι εἶνε ἡ φιλοσοφία τοῦ κοινοῦ λαοῦ.* Ἐκτενέστερον δὲ καὶ δῆ καὶ ἐρμηνευτικώτερον ἕρξει ὁ μέγας Βασιλεὺς Παροιμίαι, λέγει, *παρόδια καὶ τετριμμέτρα ῥήματα, τὰ ἐν χρήσει τῶν πολλῶν, ἅτινα διγράφονται ἀπ' ὀλίγων μεταληθῆναι ἐπὶ πλείονα ὅμοια πράγματα.* Τὸ δ' ἔτυμον τῆς λέξεως εὐρίσκομεν παρά Διογενιανῷ ἐν τῇ «*Δημῳδῶν Παροιμιῶν Συγκωγῆ*» αὐτοῦ. «*Τὴν παροιμιάν ὀνομάζεσθαί φασι ἀπὸ τῶν ὀδῶν*» οἶμος γὰρ ἡ ὁδός. Οἱ ἄνθρωποι ὅσα κοινωφελῆ εὕρισκον, ταῦτα κατὰ λειψόρους ὁδοὺς ἀνέγραπον, ὑπερ

τοῦ πλείονας ἐντυγχάνοντας τῆς ὀφελείας μεταλαμβάνειν.»

Τερπνὸν ἅμα καὶ διδακτικὸν φρονούντες ὅτι παρέχομεν ἀνάγνωσμα τοῖς φίλοις ἀναγνώστῃσι τοῦ «Περιοδικοῦ τῶν μαθητῶν» θέλομεν δημοσιεῖν ἐν αὐτῷ ἀριθμῶν τινα ἐκλεκτῶν παροιμιῶν, ἡμετέρων τε καὶ ξενικῶν, ἐν παραλλήλισμῳ—ὅπου τοῦτο δυνατόν— πρὸς ἀρχαίας ἀντιστοιχοῦς ἢ κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον παρεμφερεῖς, μετὰ τῶν δεουσῶν ἐξηγήσεων πρὸς εὐχερῆ κατάληψιν τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν ἐννοίας καὶ τῆς πρώτης δοθείσης ἀφορμῆς πρὸς σχηματισμὸν ἐκάστης.

Αἱ παροιμίαι ὑπάγονται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὰς ἐπὶ ὀρισμένων ἀντικειμένων καὶ ἐπὶ δεδομένης τινός περιστάσεως ἐφαρμοζόμενας, καὶ εἰς γενικᾶς τινος τὴν αὐτὴν ἐννοίαν ἐκφραζούσας ὑπὸ διάφορον ὄψιν, οἷαι αἱ παρά Πλουτάρχῳ ἐπὶ τῶν ἀδυνάτοις ἐπιχειρούντων.

Ἀρχόμεθα ἐκ τῶν τῆς Α' κατηγορίας.

1. *Ἄτι Νικόλα βοήθηα κούνα καὶ τὸ χέρι σὺν.*

Ὅτι τὴν θεῖαν ἀρωγὴν ἐπικαλούμενοι ὀφείλομεν καὶ αὐτοὶ νά ἐργαζώμεθα.

Ταυτοσήμαντος τῇ ἀρχαίᾳ

Σὺν Ἀθηναῖ καὶ χεῖρα κίνει.

Αὐτὴ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τίνος πολεμιστοῦ ὅστις ἀπερχόμενος εἰς μάχην ἔλαβε χρησμὸν παρὰ τῆς Ἀθηναῖς ὅτι ἤθελε νικήσει. Πεποιθὸς δὲ εἰς τὸν χρησμὸν, κάτω βαλὼν τὰς χεῖρας, ἀκίνητος ἵστατο ἀπέναντι τοῦ ἔχθρου, μέχρις οὐ ἐντελῶς ἠττηθεῖς ἡμιθνής ἀπήχθη τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Μεμφομένοις δ' εἶτα τὴν Ἀθηναῖν ἐπὶ ἀπάτη ἤκουσεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὠφέειε τὰς χεῖρας νά κινή.

2. *Ἄλατι πάγει 'ς τὴν ἀλική, καὶ ξύλα 'ς τὸν λόγκον.*

Ἐπὶ τῶν ἀχρητίου ἐμπορίας ἀγόντων.

Γλαῦκας εἰς Ἀθήνας.

Διότι, ὡς γνωστόν, πολλοὶ ἐν Ἀθήναις γλαῦκες.

3. *Ἄλλα 'ς τὰ χεῖλη, καὶ ἄλλα 'ς τὴν καρδίαν.*

Ἐπὶ τῶν ὑποκρυπτόντων τοὺς δολίους αὐτῶν σκοπούς.

Ἡ γλῶσσ' ὁμώμοχ' ἡ δὲ φρὴν ἀνώμοτος.

Τοῦτο πρῶτος Ἰππόλυτος (παρ' Εὐριπίδῃ)

εἶπε τῇ τροφῷ αὐτοῦ· κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους κατέστη ἐκ τῶν πρώτων ἀξιωματῶν τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦιτῶν.

4. Ἀπὸ τᾶλλογο ᾽ς τὸ γομάρι.

Ἐπὶ βωτικῶν περιπετειῶν.

Ὁ Αὐδὸς τὸν ὄνον (ἐλαύνει).

Διότι ἰππικώτατοι ἦσαν οἱ Λυδοί.

Καὶ ἐπὶ λέξει : ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους.

5. Ἄλλος ἔφαγε τὰ σῦκα, κ' ἄλλος τὰ πληρώσει.

Ἐπὶ ἀθῶων τιμωρουμένων ἀντὶ τοῦ ἐνόχου.

Τὸ κυνὸς κακὸν ὕς ἀπέτισεν.

Παρεμφερὴς τῷ παρὰ τοῖς προφήταις·

«Οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἐγομφίασαν» (Ἰεζεκ. ιη').

6. Ἀπὸ μυλωνᾶς Δεσπότης.

Ἐπὶ τῶν παρ' ἄξίαν προαγομένων.

Ἀπὸ κόπης ἐπὶ βῆμα.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Α Δ Α Μ Α Ν Τ Ε Σ

- Πτωχὸς εἶναι οὐχὶ ὁ ὀλίγα ἔχων, ἀλλ' ὁ πλείονα ἐπιθυμῶν.
- Ὁ θέλων νὰ ἔχη φίλον ὀφείλει νὰ τηρῇ τὰ ἐξῆς τρία : νὰ τιμᾷ μὲν αὐτὸν παρόντα, νὰ ἐπαινεῖ δὲ ἀπόντα καὶ νὰ βοηθῇ ἀποροῦντα.
- Ἡ ἀλαξονία εἶνε θυγάτηρ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς κακῆς ἀνατροφῆς.
- Πλοῦτος ἀνευ παιδείας εἶνε σῶμα ἀνευ ψυχῆς.
- Τὸ κεκλεισμένον βιβλίον δὲν καθιστᾷ σοφὸν τὸν ἄνθρωπον.
- Μὴ ψεύδεσαι· διότι τοῖς ψεύστας ἐν τέλει οὐ μόνον δὲν πιστεύουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούουσιν.
- Οἱ Ἀραβες λέγουσιν : ὁ λόγος εἶνε ἐξ ἀργύρου, ἡ δὲ σιωπὴ ἐκ χρυσοῦ.
- Τῆς ἀρετῆς αἱ ρίζαι πικραὶ, οἱ δὲ καρποὶ γλυκεῖς.
- Ἡ γλώσσα νὰ σιωπᾷ, τὰ δ' ἀγαθὰ ἔργα νὰ ὁμιλῶσι.
- Ὁ θέλων νὰ ὁμιλῇ ὀρθῶς πρέπει νὰ σκέπτεται.

Φίλος ἀληθῆς

Α Ι Ν Ι Γ Μ Α Τ Α

54. Αἶνιγμα.

Εἶμ' ὡς κῆπος ἐν θαλάσῃ ἢ παράδεισός τις
 [πλέων
 Πλήρης παμποικίλου κάλλους καὶ τερπνῆς ὀ-
 [σμῆς ἀνθέων.
 Εἰς τ' ὠραῖον ὄνομά μου τὴν ἀρχὴν ἂν μετα-
 [τρέψης
 Εἰς καλλίστου πάλιν ἀνθους ὄνομα δὲν θά μὲ
 [τρέψης;
 Ἔτι καὶ αὐτὸς ὁ πάντων μέγιστος τῶν ποιητῶν
 Μ' ἐπαινεῖ διότι μ' εὔρε, φαίνεται, ἐπαινετόν.
 Φ. Α. Οἱ.

55. Αἶνιγμα.

Δύο ὀνόματα λογίων* εἶμεθα, πολλῆς τιμῆς
 Ἄπολαύοντα ἡμεῖς
 Ἴσας συλλαβὰς μετροῦμεν
 Καὶ ὁμοκαταληκτοῦμεν
 Ἄν εἰς δύο δὲ θελήσης
 Ἄλλοιῶν νὰ μᾶς χωρίσης
 Τότε μὴ γελᾶς, φωνοῦμεν, ὦ! μὴ ἀπορῆς, μὴ
 [φρίττης,
 Τὸ μὲν, ὅτι κᾶπως ὕδωρ, τὸ δέ, ὅτι πῦρ ἐζήτεις.
 Φ. Α. Οἱ.

56. Αἶνιγμα.

Εἶμαι ἐπίρρημα, μετὰ διαδοχικὴν δ' ἀποκο-
 * Λογίων συγχρόνων.

πὴν τοῦ πρώτου πάντοτε γράμματος, μετα-
 βάλλομαι εἰς ὄρος ἐν χερσονήσῳ ὀνομαστῇ, εἰς
 ζῶον σαρκόβορον, εἰς ἐπίρρημα καὶ εἰς γράμμα
 τοῦ ἀλφαβήτου.

Ἔσταλή ὑπὸ τῆς Γαλατείας.

57. Αἶνιγμα.

Εἶμαι ἐξοχος γυνή τις, ἥρωὶς ἀρχαίων χρόνων
 Καὶ βασίλισσα μεγάλη δημοφύλων ἐν ταύτῳ.
 Διὰ τοῦ ὀνόματός μου περιέργως παριστῶ
 Ἄν εἰς δύο τὸ χωρίσης
 Καὶ τὰ δὺ' ὡς δεῖ, τονίσης
 Ἐρμαῖον ἢ λάφυρόν τι βαθειῶν λυπῶν καὶ
 [πόνων . . .
 Ἄν τὸν Ὅμηρον γινώσκης (καὶ τὸν Κόϊντον
 [ἐπίσης)
 Εὐχερῶς νὰ μὲ μαντεύσης δύνασαι καὶ ἐννοήσης.
 Φ. Α. Οἱ.

58. Αἶνιγμα.

Ποῖον μέλος τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου
 παραζυτονούμενον γίνεται μέγας ποιητής ;
 Ἔσταλή ὑπὸ τῆς Ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος.

59. Μεταμόρφωσις.

Ἐκ τῆς λέξεως Πάρος νὰ σχηματισθῇ ἡ
 λέξις Σύρος διὰ τεσσαρῶν μεταλλαγῶν.
 Ἔσταλή ὑπὸ τοῦ Περικλέους.